

Cifrele bugetului educației - unde suntem și unde ar trebui să fim

Studiu realizat de

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR)

în perioada august-noiembrie 2015

Cuprins

Beneficiile educației	3
Beneficii sociale ale investiției în educație	3
Beneficii economice ale investiției în educație	4
Educația în Europa	6
Finanțarea învățământului european în perioada crizei economice	7
România și educația	11
Sistemul de învățământ din România. O scurtă introducere	11
Asumări privind finanțarea învățământului superior	13
Asumări luate la nivel național	13
Asumări luate la nivel european	17
Evoluția numărului de studenți în România ultimilor ani	18
Cum se finanțează învățământul superior din România?	24
Analiza finanțării învățământului superior românesc 2008-2014	31
Prelucrarea datelor	31
Fondul de burse	32
Subvenția pentru cămine-cantine	35
Subvenția pentru transport	37
Finanțarea de bază	38
Investiții	39
Tabere studențești	41
Cercetarea științifică	42
Propuneri și concluzii	44
Bibliografie	47

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Beneficiile educației

Beneficii sociale ale investiției în educație

Rolul educației în atingerea unor deziderate economice și sociale nu este unul evident pentru marea majoritate a populației. **Echitatea și creșterea economică reprezintă obiective ce pot fi atinse cu ajutorul sistemului de învățământ**, atât prin componenta preuniversitară, cât și cea universitară. Atingerea unui procent optim între un sistem de învățământ meritocratic și unul în care aspectele sociale primează este un proces extrem de dificil (Halász, 2015: 350). Fără doar și poate, „*educația de masă este asociată cu democratizarea societății, cu accesul echitabil, fără discriminare, la învățământ în general și la învățământul terțiar în particular*” (Pricopie et. al. 2011: 13).

Investiția în educație are ca rezultat imediat, dar și pe termen lung, dezvoltarea capitalului uman, lucru care duce inerent la beneficii sociale precum „îmbunătățirea sănătății, scăderea ratei criminalității și a dependenței de prestații sociale” (UNICEF 2014: 24). De subliniat ar fi faptul că **între absolvenții de studii medii și cei de studii superioare există o diferență de aproximativ 23% în ceea ce privește procentul celor care se confruntă cu probleme de sănătate** (OECD 2014: 14).

Desigur, în majoritatea cazurilor, mare parte dintre decidenți se arată interesați de subiectul învățământului superior. Cea mai mare parte dintre aceștia atestă impactul pozitiv al universităților într-o varietate largă de situații și contexte. Diferențierea se face atunci când se pune în discuție gradul de importanță al educației terțiare și măsurile subsecvente generate de acest statut (ESU 2013a: 120).

Accesul la învățământul superior a fost considerat până către sfârșitul anilor 1970, un privilegiu al celor mai înstăriți și eventual celor mai sânguincioși elevi. Schimbările sociale produse în anii '60-'70 în vestul Europei, respectiv după 1990 în partea de răsărit a continentului, au avut un impact important în istoria acestor țări. Acest fenomen s-a dezvoltat natural, în măsura în care se simțea nevoia unor muncitori mai bine pregătiți și a unor cetățeni cu o educație net superioară (ESU 2013a: 121).

În plus, statele europene cu o abordare mai dezvoltată cu privire la sistemul de educație au renunțat la o abordare prin care investeau în dezvoltarea capitalului uman fără o perspectivă diferențiată în funcție de statul socio-economic al comunităților. Desigur, **orice investiție, la modul general, în educație reprezintă un factor de progres. Totuși, pentru a obține cu veritabil progres social, aceste investiții trebuie să se facă țintit.**

Acest lucru se reflectă cel mai bine atunci când avem în vedere parcursul educațional al generațiilor, prin prisma legăturilor de familie. Spre exemplu, **68%** dintre adulții cu vârsta cuprinsă între **35 și 44 de ani** care au urmat cursurile unei instituții de învățământ superior au avut la rândul lor cel puțin un părinte în această situație. În schimb, doar **24%** dintre cei adulții a căror părinți nu au absolvit studiile medii au ajuns în situația în care au urmat cursurile unei instituții de învățământ superior. Per total, **39%** dintre cei care se încadrează în această categorie au absolvit ciclul de studiu terțiar.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Situația se modifică, dar nu substanțial, în cazul tinerilor cu vârsta cuprinsă între **25 și 34 de ani**. **43%** dintre aceștia au absolvit studiile unei instituții de învățământ terțiar. **65%** dintre cei care au avut cel puțin un părinte absolvent de studii superioare, respectiv doar **23%** dintre cei a căror părinții au studii inferioare au devenit absolvenți de studii superioare. Prin urmare, **investiția în educație aduce beneficii indiferent de orizontul de timp pe care îl avem în vedere: scurt, mediu sau lung** (OECD 2014: 14-15).

Absolvenții de studii superioare au și o speranță de viață mai mare cu cel puțin 8 ani, în cazul bărbaților, comparativ cu unul care nu a absolvit studii superioare, existând efecte care se reflectă chiar în gradul de obezitate al persoanelor. Totodată, aceștia **au și o vulnerabilitate mai scăzută la vicii, absolvenții de studii superioare fiind cu cel puțin 16% mai puțin predispuși la fumat** (OECD 2013).

Considerăm în continuare că **„este important ca educația să fie considerată o prioritate pentru toți decidenții unui stat și să o trateze cu responsabilitatea cuvenită”**, lucru care se poate demonstra prin modul în care acest domeniu este finanțat. Subliniem că din nou că **„educația nu trebuie privită ca un cost pe care un stat trebuie să îl suporte pentru garantarea unui drept, ci o investiție pe termen lung care generează venituri viitoare și contribuie la dezvoltarea societății”** (ANOSR 2013).

Beneficii economice ale investiției în educație

Un sistem de învățământ superior dezvoltat și coerent reprezintă un motor de dezvoltare economică pentru un stat. Un astfel de exemplu îl reprezintă cazul Marii Britanii. Dacă ne raportăm la datele din **2007/2008**, de acum mai bine de **7 ani**, aflăm că în această țară învățământul superior avea o cifră de afaceri anuală de **23,4 miliarde lire sterline**, având **372.000** angajați în mod direct și generând alte **324.000** locuri de muncă. Sistemul a atras anual **2,9 miliarde lire sterline** din străinătate. Dacă e să continuăm analiza, universitățile britanice contribuie în mod direct la educația populației și cercetarea la nivel național, european sau chiar internațional. Acestea au o politică de achiziție și generează câștiguri pentru stat prin intermediul taxelor plătite în mod direct (ex. produsele achiziționate) și indirect (ex. salariile angajaților) (EUA 2013a: 122).

Un studiu efectuat în țările membre OECD atestă faptul că **73% dintre cei care au absolvit cel mult studiile secundare au un venit care atinge cel mult pragul salariului mediu pe economie în timp ce doar 27% dintre cei care au studii superioare se află în această situație.** Prin urmare, putem conchide că lipsa unei perfecționări și a unei specializări se manifestă prin venituri mai mici, fapt care generează un cerc vicios al inechității (OECD 2014: 14).

Absolvenții de studii superioare reprezintă și o sursă de venit suplimentar pentru state. Astfel, un stat câștigă în medie suma de 91.036 dolari de pe urma fiecărui absolvent de sex masculin (OECD 2011). De altfel, **un absolvent de studii superioare câștigă cu aproximativ 50% mai mult decât un absolvent de studii preuniversitare** (OECD 2012). În plus, absolvenții învățământului superior atrag după sine crearea unor noi locuri de muncă.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Beneficiile învățământului superior se observă și dacă analizăm nivelul de pregătire al șomerilor. În **2014**, în România erau **142.955 șomeri** înregistrați, care au absolvit una din formele de învățământ preuniversitar sau universitar. Dacă ne referim la absolvenții de **învățământ primar, gimnazial și profesional**, aceștia reprezintă **45,69%** din numărul total de șomeri. Șomerii cu **studii liceale și postliceale** reprezintă un procent de **41,45%** în timp ce numai **18.382 (12,86%)** de șomeri sunt înregistrați ca având studii superioare (INS Tempo).

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

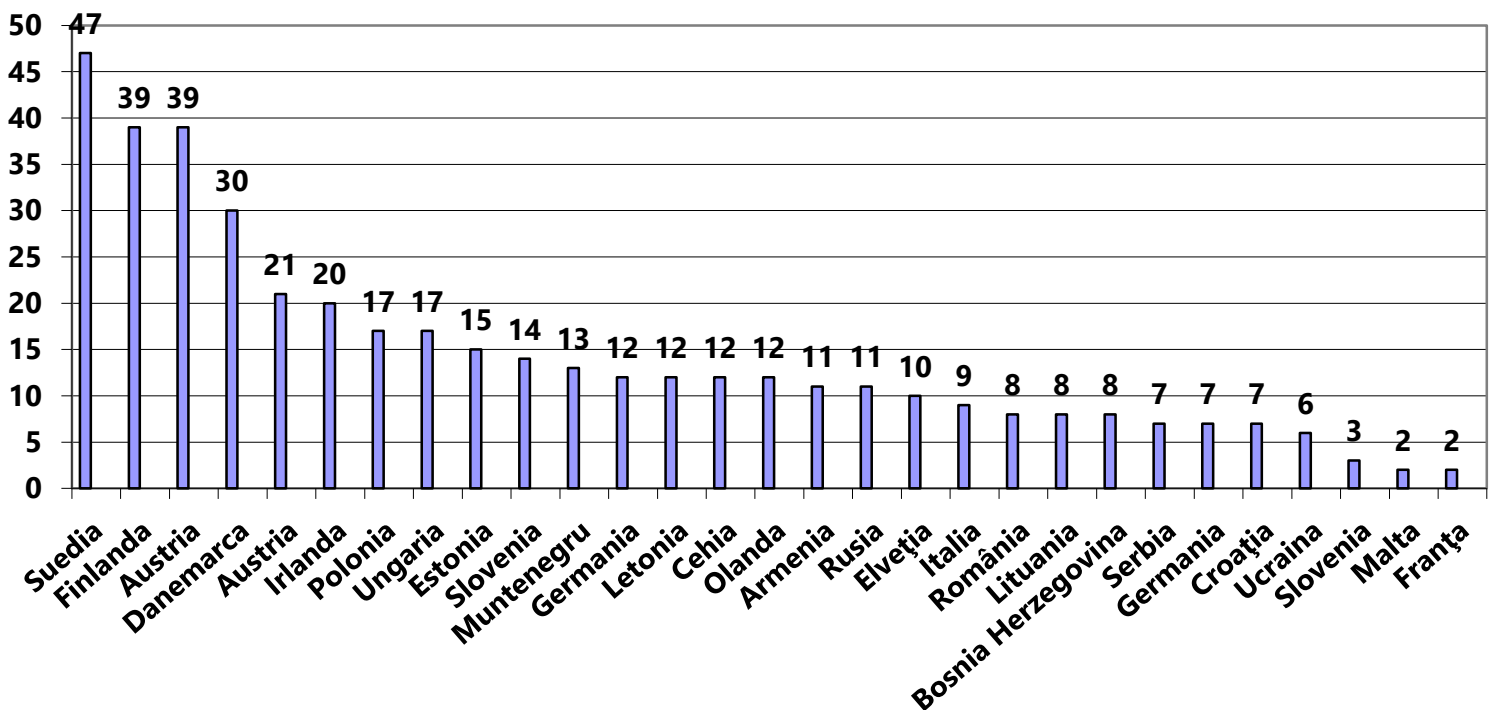
www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Educația în Europa

În prezent, situația învățământului european s-a îmbunătățit față de anii precedenți, trendul fiind unul pozitiv. **Accesul la educație s-a dezvoltat în ultimii ani, și pe fondul includerii ei ca punct important în strategia Europa 2020.** Ar fi de remarcat o serie de fenomene care sunt tot mai prezente în Spațiul European al Învățământului Superior din apusul Europei, față de partea de răsărit. Evident, nu poate fi găsită întotdeauna o regulă bine definită, însă putem să enunțăm anumite șabloane pe baza datelor statistice.

Procentul studenților care urmează cursurile unei instituții de învățământ superior după o pauză de cel puțin 24 de luni de la finalizarea precedentei forme de studiu (Sursa: Eurostudent V 2015 apud. Eurostat)

Accesul la învățământul superior este îngreunat și amânat în diferite circumstanțe în țările europene. Spre exemplu, în țările din nordul Europei (Suedia, Finlanda sau Danemarca), procentul de studenți care urmează cursurile unei instituții de învățământ superior după o pauză de cel puțin 24 de luni de la finalizarea precedentei forme de studiu este de peste 30%. La polul opus, în țări precum Franța, Slovenia, Croația, Germania, Italia sau România, ponderea acestor studenți nu depășește 10% (Eurostudent V 2015: 36).

Acest lucru demonstrează încă o dată că, indiferent de regiunea în trăiesc sau studiază, studenții europeni au dificultăți în ceea ce privește finanțarea lor. Astfel, în partea de apus a Europei există țări cu politici care prevăd subvenționarea taxelor de școlarizare, dar care consideră studenții ca fiind „*adulți independenți din punct de vedere financiar*”, fapt care îi determină să lucreze pentru a-și finanța cheltuielile de zi cu zi. În schimb,

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

În estul Europei, studenții preferă să nu realizeze astfel de „pauze” și găsesc metode alternative de finanțare, întâmpinând, de regulă, dificultăți suplimentare.

Un sondaj Eurostudent a relevat faptul că în peste jumătate din țările europene participante la sondaj, cel puțin 40% dintre studenții care nu locuiesc cu părinții lucrează pentru a se întreține. Motivația lor este dată de dorința de a-și îmbunătăți condițiile de viață și de a reuși să își finalizeze studiile. **Dezavantajele acestei opțiuni se reflectă în comprimarea timpului pentru studiu și recreere al acestei categorii** (Eurostudent V 2015: 95).

Discrepanțe mari între statele europene se regăsesc și în cazul veniturilor medii pe lună. În cazul studenților care nu locuiesc cu părinții din țări precum Norvegia, Suedia sau Elveția, suma pe care aceștia o au la dispoziție lunar este de aproximativ 2000 euro. La polul opus, în țări precum Armenia, Georgia sau Serbia, media este de cele mai multe ori sub 400 euro (Eurostudent V: 117).

Finanțarea învățământului european în perioada crizei economice

Fără doar și poate, recent încheiată criză economică a reprezentat una din cele mai dificile perioade din ultimele decenii. Au fost afectate milioane de familii și a fost periclitată funcționarea mai multor instituții, sisteme sau chiar state. Chiar dacă economiile naționale au depășit acest moment, creșterea economică actuală nu este suficientă pentru a ameliora în mod considerabil situația familiilor care se află în dificultate din punct de vedere financiar, și nu numai. Prin urmare, este necesar să fie căutate metode prin care aceste discrepanțe să fie rezolvate. **Una dintre cele mai pozitive și totodată productive măsuri este cea a creșterii investițiilor în educație** (OECD 2014: 13).

Pe măsură ce deficitele bugetare au crescut în perioada crizei economice, guvernele au decis să limiteze investițiile în majoritatea domeniilor, inclusiv în cel al educației. Acest fapt a afectat întreg sistemul educațional. Numărul de cadre didactice s-a redus, iar salariile acestora s-au micșorat sau au fost înghețate. Investițiile în infrastructura academică au fost, de asemenea, sistate în majoritatea cazurilor, investițiile din cercetare și alte domenii conexe fiind, de asemenea, reduse drastic. Pentru a putea susține cheltuielile bugetare cu educație, în speță cu învățământul superior, au fost introduse noi taxe, din cele mai variate. De asemenea, arhitectura bugetară în Educație s-a axat pe creșterea eficienței și gestionarea cât mai chibzuită a resurselor proprii (Eurydice 2013).

	EU-27	Belgia	Bulgaria	Cehia	Danemarca	Estonia	Irlanda	Grecia	Spania
2007	-0,9	-0,1	1,2	-0,7	4,8	0,2	0,1	-6,5	1,9
2008	-2,4	-1,0	1,7	-2,2	3,2	-0,1	-7,4	-9,8	-4,5
2009	-6,9	-5,5	-4,3	-5,8	-2,7	-3,1	-13,9	-15,6	-11,2
2010	-6,5	-3,8	-3,1	-4,8	-2,5	-4,1	-30,9	-10,7	-9,7
2011	-4,4	-3,7	-2,0	-3,3	-1,8	-0,8	-13,4	-9,4	-9,4

ANOSR este membru în:

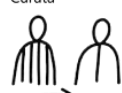
European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

	Franța	Italia	Cipru	Letonia	Lituania	Ungaria	Norvegia	Olanda	Austria
2007	-2,7	-1,6	3,5	-0,4	-1,0	-5,1	17,5	0,2	-0,9
2008	-3,3	-2,7	0,9	-4,2	-3,3	-3,7	18,8	0,5	-0,9
2009	-7,5	-5,4	-6,1	-9,8	-9,4	-4,6	10,6	-5,6	-4,1
2010	-7,1	-4,5	-5,3	-8,1	-7,2	-4,4	11,2	-5,1	-4,5
2011	-5,2	-3,9	-6,3	-3,4	-5,5	-4,3	13,6	-4,5	-2,5

	Polonia	Portugalia	România	Slovenia	Finlanda	Suedia	Ucraina	Croația	Islanda
2007	-1,9	-3,1	-2,9	0,0	5,3	3,6	-2,8	-2,5	5,4
2008	-3,7	-3,6	-5,7	-1,9	4,4	2,2	-5,1	-1,4	-13,5
2009	-7,4	-10,2	-9,0	-6,0	-2,5	-0,7	-11,5	-4,1	-10,0
2010	-7,9	-9,8	-6,8	-5,7	-2,5	0,3	-10,2	-	-10,0
2011	-5,0	-4,4	-5,5	-6,4	-0,6	0,4	-7,8	-	-4,4

Evoluția bugetară anuală ca procent din PIB (Sursa: Eurydice 2013)

Așa cum se vede și din tabelul de mai sus, anul 2009 a reprezentat cel mai dificil an din perspectiva deficitului bugetar la nivel european. Între țările analizate, cu o scădere considerabilă, se remarcă Irlanda (-30,9%), Grecia (-15,6%), Islanda (-13,5%), Spania (-11,2%), Portugalia (-10,2%) și chiar România (-9,0%). Media la nivelul Uniunii Europene a fost de -6,9%, o cifră deloc mică având în vedere că printre criteriile de convergență pe care un stat trebuie să le îndeplinească pentru a fi în Zona Euro, se află și acela care prevede că deficitul bugetar anual nu poate depăși suma de la 3% din PIB.

Aceste contracții bugetare au determinat o creștere alarmantă a datoriei publice a statelor, media la nivel EU-27 în 2011 fiind de 82,5% din PIB. În 2010, procentul din bugetele naționale alocat pentru educație era, în medie, la nivelul Uniunii Europene, de 10,8%.

	EU-28	Belgia	Bulgaria	Cehia	Danemarca	Estonia	Irlanda	Germania	Spania
2007	4,92	6,00	3,88	4,05	7,81	4,72	4,92	4,49	4,34
2008	5,04	6,43	4,44	3,92	7,68	5,61	5,67	4,57	4,62
2009	5,38	6,57	4,58	4,36	8,74	6,03	6,43	5,06	5,02
2010	5,41	6,58	4,10	4,25	8,81	5,66	6,41	5,08	4,98
2011	5,25	6,55	3,82	4,51	8,75	5,16	6,15	4,98	4,82

	Franța	Italia	Cipru	Letonia	Lituania	Ungaria	Norvegia	Olanda	Austria
2007	5,62	4,27	6,95	5,07	4,64	5,29	6,66	5,32	5,33
2008	5,62	4,56	7,45	5,71	4,88	5,10	6,40	5,50	5,47
2009	5,90	4,70	7,98	5,59	5,64	5,12	7,24	5,95	5,98
2010	5,86	4,50	7,92	4,96	5,36	4,90	6,87	5,98	5,91
2011	5,68	4,29	7,87	4,96	5,17	4,71	6,66	5,93	5,80

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

	Polonia	Portugalia	România	Slovenia	Slovacia	Suedia	UK	Finlanda	Islanda
2007	4,91	5,10	4,25	5,15	3,62	6,61	5,29	5,90	7,36
2008	5,08	4,89	-	5,20	3,61	6,76	5,28	6,10	7,56
2009	5,09	5,79	4,24	5,69	4,09	7,26	5,56	6,81	7,81
2010	5,17	5,62	3,53	5,68	4,22	6,98	6,15	6,85	7,60
2011	4,94	5,27	3,07	5,68	4,06	6,82	5,98	6,76	7,36

Procentul din PIB alocat Educației de statele Uniunii Europene (selecție) în perioada 2007-2011 (Sursa: Eurostat)

Paradoxal, pe fondul crizei economice, în majoritatea statelor, procentul maxim alocat din PIB pentru educație a fost în 2009. La nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, procentul maxim în medie a fost atins însă în 2010, fiind de 5,41%. **Totuși puține state au alocat sume suplimentare față de anul 2009.** Printre acestea se numără și Danemarca, Germania, Olanda, Polonia, Slovacia, Marea Britanie sau Finlanda. Cehia a făcut eforturi pentru ca în 2011 să aloce un buget cu 3,44% mai mare față de anul 2009. **La polul opus se află țări precum România, a cărui buget a scăzut din 2009 până în 2011 cu 27,59%.**

Statele cele mai afectate de criză (Irlanda, Grecia, Franța, Spania, Portugalia) au alocat educației un buget simțitor egal cu cel de dinainte de criză, în ciuda dificultăților întâmpinate. În cazul statelor mai sus menționate, scăderile bugetului educației în perioada 2009-2011 au fost în medie de aproximativ 5%. **Prin urmare, în ciuda dificultăților financiare, scăderea procentului din PIB alocat educației în România este total atipică și nu poate fi explicată doar prin prisma constrângerilor generate de criza economică.**

Ultimele date adunate la nivel european, în 2012, arată faptul că **România se plasa pe penultimul loc în ceea ce privește finanțarea învățământului superior.** Astfel, România aloca doar 0,78% din PIB, depășind doar Bulgaria (0,66%). În schimb, țări precum Finlanda (2,13%), Suedia (2,01%), Austria (1,88%) sau Olanda (1,7%) au acordat o mai mare importanță acestui domeniu.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

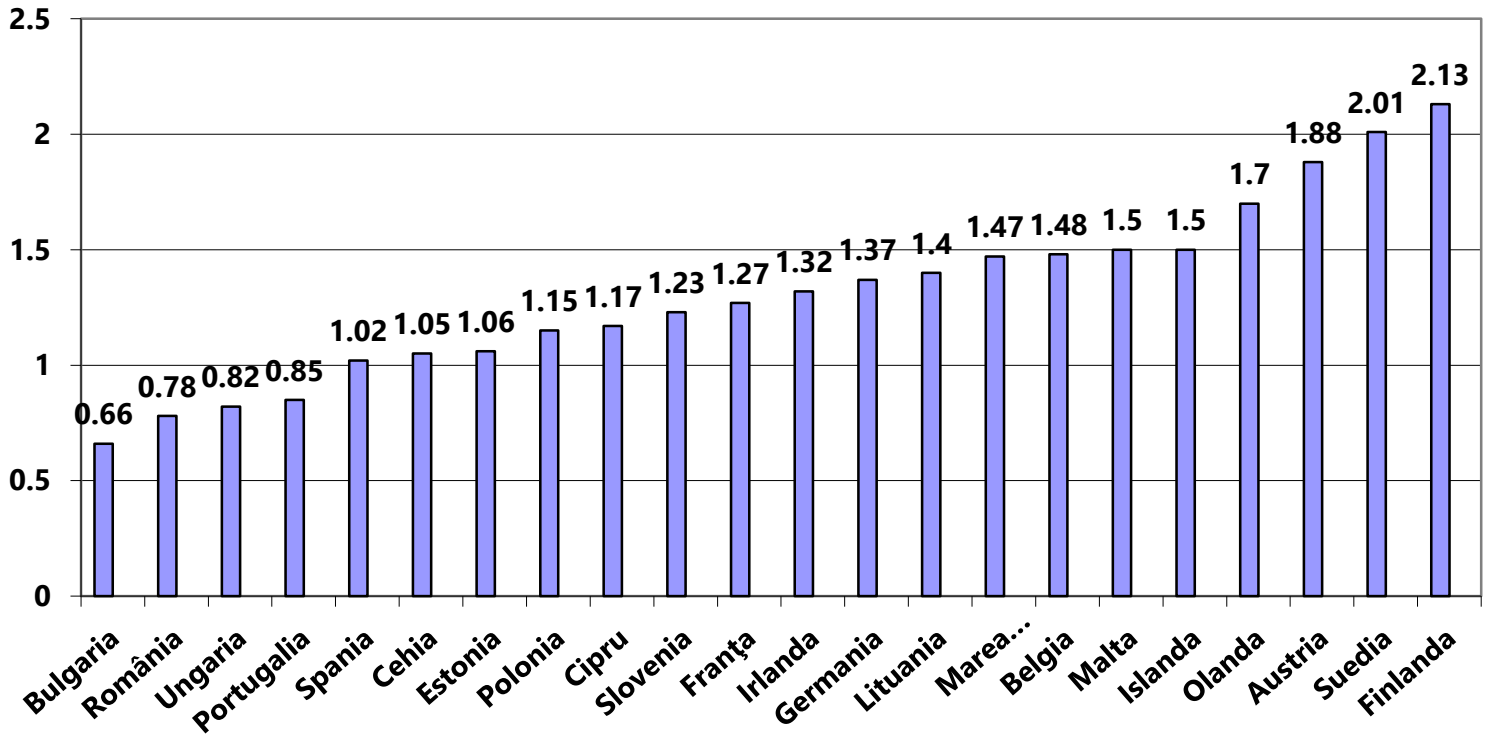
office@anosr.ro

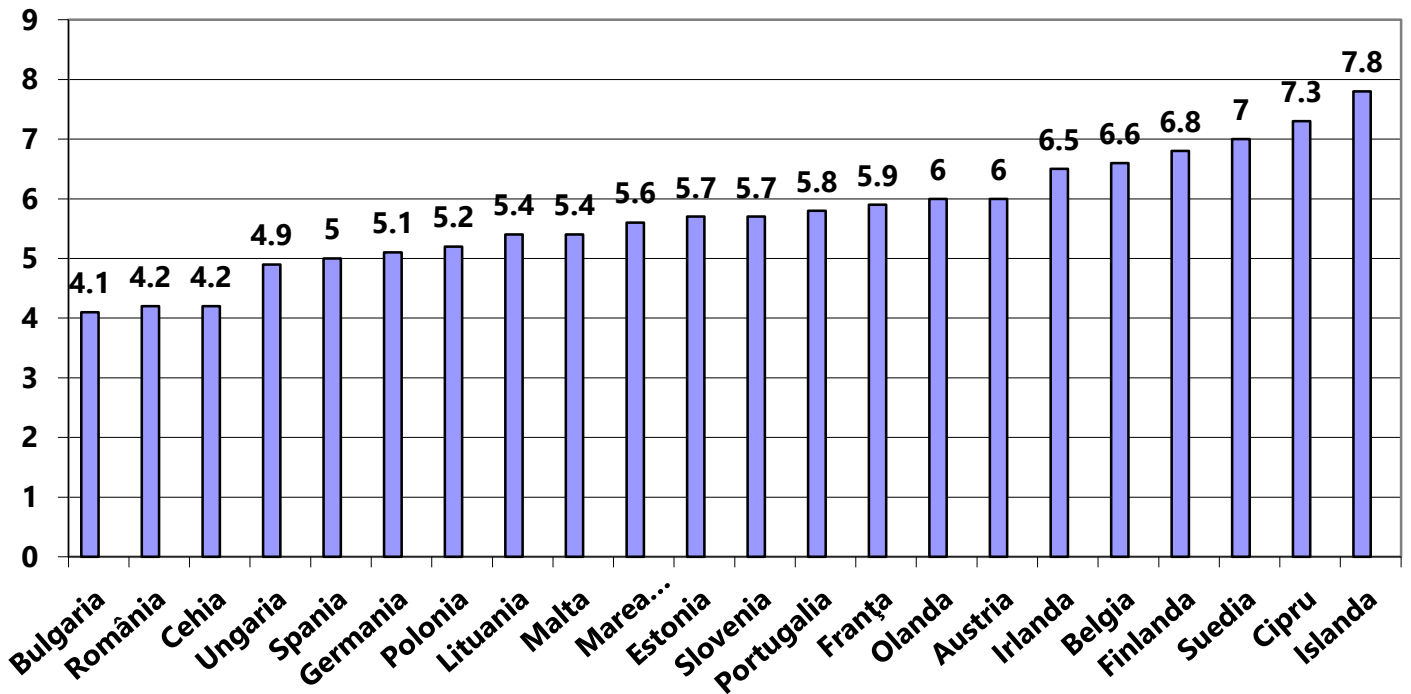
www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Procentul din PIB alocat de fiecare stat pentru **învățământul superior** în 2012 (Sursa: Eurostat)

Procentul din PIB alocat de fiecare stat pentru **educație** în 2012 (Sursa: Banca Mondială)

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

România și educația

Sistemul de învățământ din România. O scurtă introducere

Originile învățământului superior din România datează din anul **1860**, când printr-un decret al domnitorului Alexandru Ioan Cuza era înființată prima universitate autohtonă, la Iași. Patru ani mai târziu apărea și cea de-a doua instituție de acest fel, Universitatea din București. Primii ani ai Principatelor Române Unite au reprezentat o perioadă în care statul a alocat resurse importante pentru dezvoltarea sistemului educațional. **Legea instrucțiunii publice de la 1864 a deschis larg porțile învățământului primar către marea majoritate a populației, acesta devenind obligatoriu și gratuit.**

Constituirea României moderne în perioada lui Carol I a dus la consolidarea și dezvoltarea sistemului educațional românesc. După Marea Unire, sistemul de învățământ superior s-a dezvoltat prin integrarea în rețeaua de instituții de profil și a unităților din regiunile prospăt unite. Bugetul educației a crescut constant în perioada interbelică, cu excepția perioadei de criză economică, ajungând la **17,8%** din bugetul național în anul **1939**.

Momentul 23 august 1944 a reprezentat începutul procesului de comunizare al statului român. Toate domeniile au fost marcate de reforme dirijate de Uniunea Sovietică, inclusiv învățământul. În perioada 1945-1948 a existat o perioadă de tranziție în care au fost făcute puține modificări structurale (Hatos, 2012: 38). Un moment de cotitură l-a reprezentat *Legea pentru reforma învățământului*, publicată la 3 august 1948 prin care învățământul devenea unul laic, fiind modificată structura învățământului preuniversitar, prilej cu care toate contractele cadrelor didactice au fost desfăcute în vederea realizării unei epurări a corpului profesoral (Giurescu, 2013: 61).

Educația devine un proces cu adevărat de masă, dezvoltându-se o nouă categorie: învățământul de partid. Apar instituții de învățământ superior destinate pregătirii cadrelor de partid (Școala Superioară de Științe Sociale „Andrei Aleksandrovici Jdanov” și Universitatea „Ștefan Gheorghiu” din București), precum și un număr impresionant de școli serale de marxism-leninism și școli de partid. La nivelul anului 1950, 87.100 dintre cursanți efectuau aceste studii fără a mai lucra în producție, în timp ce 291.318 le urmau sub diferite forme (Giurescu, 2013: 110-111). O serie de măsuri au fost pozitive și au dus la generalizarea învățământului de șapte ani și înființarea unor **institute pedagogice cu o durată de doi ani**, perioadă care ulterior va crește la trei ani. În 1959 este adoptată o măsură de stimulare a învățământului seral în vederea îmbunătățirii accesului „oamenilor muncii” la învățământul liceal.

La polul opus, *Consiliul de Miniștri*, la propunerea *Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, restricționează drastic accesul la învățământul superior, stabilind doar două categorii de posibili studenți: 90% urmau să fie „**selecționați pe baza dosarelor și participau la concursurile de admitere cu burse de la sfaturile populare**”, în timp ce 10%

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

din locuri au fost păstrate „pentru tinerii din familiile de intelectuali și alte categorii sociale”. Această hotărâre a fost luată pentru „îmbunătățirea compoziției sociale a studențimii”, permițând reprezentanților categoriilor defavorizate să accedă în învățământul superior în detrimentul unor candidați poate mai bine pregătiți, dar a căror „origine socială” nu era una „sănătoasă” (Giurescu, 2013: 208).

Situația României este cu atât mai interesantă cu cât face parte din categoria statelor fost comuniste din Estul Europei. Timp de aproximativ cinci decenii, **sistemul de învățământ românesc** a fost subordonat intereselor *Partidului Comunist Român*, **propunându-și** schimbarea structurii sociale și **furnizarea unor muncitori calificați pentru industrie** (Halász, 2015: 351). Totuși, apreciem că „investițiile masive în formarea personalului didactic” și acordarea de „burse speciale de studii [...] tuturor elevilor și studenților” au reprezentat adevărate politici de încurajare a populației cu un context socio-economic nefavorabil (Pricopie et. al. 2011: 13).

Dezintegrarea populației din mediul rural s-a realizat direct proporțional cu creșterea clasei muncitoare. Procesul de învățământ a fost adaptat pentru a corespunde acestei realități sociale. Fără a neglija realizările acestei perioade, printre care și procesul de alfabetizare a populației, trebuie să remarcăm faptul că **mai multe generații de absolvenți de învățământ superior au fost pregătiți într-o manieră învechită pentru a lucra într-o industrie înapoiată.** Și muncitorii simplii, absolvenți ai unor forme de învățământ terțiar desfășurate de regulă în regim fără frecvență, deseori chiar în cadrul fabricii, dobândeau un statut social mulțumitor, **fără a beneficia de o educație autentică** (Halász, 2015: 352). Cu tot aportul adus de multitudinea de institute pedagogice de formare a cadrelor didactice, către sfârșitul anilor **1980, doar 9% dintre absolvenții de învățământ preuniversitar puteau accede în învățământul superior** (Pricopie et. al. 2011: 14).

Tranziția sistemului de învățământ superior românesc din perioada de totalitarism în cea de capitalism a fost una extrem de dureroasă. Sociologul Adrian Hatos consideră ca aceasta „**a fost ocazia unor veritabile cvasi-experimente privitoare la efectele unor politici de gestiune a inegalităților sociale, inclusiv în domeniul educației**”. (Hatos 2012: 36).

Sistemele de învățământ din fostele țări comuniste au fost descrise reputatul profesor Andy Hargreaves ca fiind „**de tip low cost, funcționând cu profesori slab pregătiți, prost plătiți și supraîncărcați, a căror sarcină principală a fost aceea de a menține ordinea și de a preda pe baza unei curricule standardizate**”, lucru care în mod evident ne-a îndepărtat și ne îndepărtează de un sistem de educație ce își propune facilitarea accesului elevilor și studenților la o societate bazată pe cunoaștere (Hargreaves, 2003: 2).

Performanțele elevilor și studenților depind în mare măsură de implicarea pe care o au în procesul de învățământ. Sistemul de învățământ clasic, **axat pe perspectiva teoretică a lucrurilor mai degrabă decât prin experiență practică și muncă**, este un factor care duce la scăderea „**entuziasmului pentru învățare și autorealizare, respectiv a unui sens al implicării volitive în structurile școlare**” (Pricopie et. al. 2011: 13). La aceasta se adaugă și

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

alți factori economici sau care privesc accesibilitatea elevilor și studenților în cadrul instituțiilor de învățământ.

Un studiu UNICEF din 2014 a subliniat faptul că **„estimările privind beneficiile economice provenite din investiția în educație”** demonstrează că cele în **„învățământul terțiar oferă cel mai mare randament al investiției”**. Totuși, autorii studiului atrag atenția că având în vedere **„provocările cu care se confruntă România, precum numărul mare de copii aflați în afara sistemului de educație și rata ridicată a părăsirii timpurii a școlii”**, investițiile în învățământul superior **„pot genera o creștere economică, dar nu pot reduce disparitățile sociale deoarece, în general, persoanele expuse riscului de excluziune întâmpină greutăți în a absolvi învățământul secundar”**. Prin urmare, este necesar ca investițiile să vizeze concomitent toate ciclurile de învățământ (UNICEF 2014: 21).

Asumări privind finanțarea învățământului superior

Asumări luate la nivel național

În ceea ce privește asumările pe care România și le-a luat cu privire la îmbunătățirea situației învățământului, acestea formează o listă impresionantă. Vom menționa o parte din acestea, în măsura în care am considerat că sunt relevante pentru studiul de față.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 prevede până în 2015, **„îmbunătățirea radicală și diversificarea ofertei educaționale a întregului sistem de învățământ și formare profesională din România”** (p. 81). Era prevăzută, de asemenea, **„ameliorarea sistemului de asigurare a calității în învățământul superior prin susținerea universităților în vederea îmbunătățirii managementului și a capacității de furnizare a calificărilor relevante”** (p. 83) și **„creșterea relevanței învățământului superior pentru piața muncii reclamă ajustarea programelor existente sau elaborarea, după caz, a unor noi programe de licență și masterat”** (p. 85). Se urmărea și faptul că **„dezvoltarea campusurilor educaționale preuniversitare și a parcurilor tehnologice de nivel superior va oferi baza logistică pentru sistemele de reîmprospătare a cunoștințelor, de recalificare și de dobândire de noi statusuri ocupaționale adecvate cerințelor de pe piața muncii pentru adulți, alături de alte facilități create anume în acest scop”** (p. 86).

Strategia privind educația și formarea profesională 2014-2020 prezintă obiectivele asumate de România pentru această perioadă în domeniul educației și învățării pe tot parcursul vieții. Prin această strategie se dorește **„creșterea ratelor de absolvire pentru a asigura necesarul de absolvenți de studii universitare și de cercetători pentru Europa”** astfel încât **„40% din populația tânără (grupa de vârste 30 – 34 de ani) trebuie să dețină o calificare de nivel minim licență sau echivalent până în 2020”** (p. 20).

Se urmărește și **„asigurarea susținerii financiare necesare directe acordate studenților proveniți din familii cu venituri reduse prin regândirea sistemelor de finanțare a învățământului universitar”**, precum și **„implementarea unei strategii naționale pentru calificarea și recalificarea unui corp de cercetători științifici suficient, în conformitate cu țintele europene privind cercetarea și dezvoltarea”** (p. 20).

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Strategia mai sus menționată prevede și „îmbunătățirea calității și a relevanței învățământului universitar”. În privința politicilor publice urmărite, strategia prevede „fundamentarea procedurilor de asigurare a calității și a finanțării învățământului superior, bazat pe prognoze privind necesarul de competențe și dezvoltare și pe date privind rata de angajare a absolvenților; diversificarea formelor de organizare a programelor de studii universitare” și „punerea în funcțiune a triumghiului cunoașterii: corelarea învățământului superior, a cercetării și a mediului economic în vederea producerii de excelență și a dezvoltării regionale”. Se dorește, de asemenea, „dezvoltarea competențelor antreprenoriale, creative și inovative și promovarea inovației în învățământul superior”, în condițiile în care se dorește și „întărirea infrastructurii necesare pentru transferul cunoașterii dinspre universități, sprijinirea activităților de parteneriat și cooperare dintre universități și întreprinderi și mediul de afaceri și considerarea acestora drept activități cheie ale universităților”, respectiv „acordarea unui sprijin la nivel regional în vederea dezvoltării inițiativelor de cooperare între universități și mediul economic” (p. 20).

În ceea ce privește finanțarea învățământului superior, strategia precizează că se dorește „**dezvoltarea guvernantei și a finanțării învățământului superior, având ca indicatori măsurabili: nivelul actual al finanțării învățământului superior în Europa este extrem de scăzut, prin comparație cu cel al Statelor Unite sau al Japoniei. Media la nivelul UE este de 1,3% din PIB, prin comparație cu 2,7% în SUA, sau 1,5% în Japonia. Nivelul de finanțare a învățământului superior trebuie să crească pentru a putea atinge rezultatele propuse**”. Guvernul României dorește, de asemenea, „**determinarea precisă a costurilor reale ale învățământului superior și dezvoltarea cercetării în acest domeniu cu scopul de a alocă resursele financiare pe baza performanțelor dovedite și în acele domenii în care finanțarea publică poate contribui la susținerea acestora**” (p. 21).

Strategia privind educația și formarea profesională 2014-2020 mai conține și următoarele precizări privitoare la evoluția anumitor indicatori:

- Creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul superior la **6%** pentru grupa de vârstă **25 – 29** de ani, respectiv **3%** pentru grupa de vârstă **30 – 34** de ani (p. 20).
- Creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul superior pentru persoanele cu domiciliul în mediul rural la minim **30%** din populația de vârstă teoretică de școlarizare (**18 – 24** de ani) (p. 22).
- Reducerea cu cel puțin **30%** a ratei de părăsire a studiilor universitare (p. 22).
- Creșterea timpului mediu statistic petrecut într-un program de studii de nivel licență la cel puțin 2 ani (p. 23).
- Creșterea ponderii studenților înmatriculați la programe de studii de nivel master la minim **15%** din totalul populației de studenți (p. 23).
- Dezvoltarea și implementarea unui cadru strategic la nivel național privind recunoașterea învățării anterioare (p. 23).

Strategia Integrată de Dezvoltare a Resurselor Umane din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții 2009-2020 prevede și ea următoarele asumări luate de România:

- Părăsirea prematură a sistemului de educație de către tineri, grupa de vârstă **18-24** ani, să fie de până la maxim **10%** (p. 61).
- Ponderea adulților din grupa de vârstă **30-34** ani care au absolvit învățământul superior să fie de minim **45%** (p. 61).
- Cheltuielile publice pentru cercetare-dezvoltare-inovare în universități și unități specializate se vor ridica la cel puțin **2%** din PIB (p. 62).
- Flexibilizarea finanțării prin **introducerea granturilor multi-anzuale și a autonomiei instituțiilor educaționale în gestionarea resurselor**. (p. 67).
- Concentrate universitară și formarea de consorții zonale. Concentrarea resurselor educaționale în consorții, grupuri școlare, campusuri este necesară pentru valorificarea mai eficientă a resurselor existente (p. 67).
- Dezvoltarea școlilor/universităților ca centre comunitare de resurse/ca centre de învățare, prin diversificarea ofertei de produse și servicii educaționale către comunitatea locală și regională, prin deschiderea școlii/universității către nevoile și interesele educaționale ale unor categorii cât mai largi de persoane, prin stabilirea unor parteneriate funcționale (p. 67).
- **Diferențierea alocărilor financiare în funcție de performanța dovedită**, dar și pentru a încuraja și sprijini excelența. creșterea inovației și a creativității, a cercetării, inclusiv a antreprenorialului, la toate nivelurile de educație și formare (p. 67).
- Pentru învățământul superior este necesară înființarea de centre staff-development în interiorul fiecărei universități, pentru asigurarea pregătirii cadrelor didactice universitare în vederea implementării calitative a tuturor schimbărilor din învățământul superior (p. 69).

De asemenea, strategia explică foarte bine că **„una dintre principalele bariere care stau adesea în calea învățării îl reprezintă costul acesteia și acest lucru este valabil atât pentru indivizi, cât și pentru organizații. Nivelul acestui cost trebuie să fie situat la cote pe care să și le poată permite atât indivizii, cât și organizațiile, și să merite”**. În plus, *„există o gamă variată de stimulente ce pot fi luate în calcul și se impune o analiză atentă a acelor stimulente care au dovedit un mai mare succes atât din experiența de pe plan național, cât și din experiența altor țări, fie că acestea îmbracă forma unor conturi personalizate pentru învățare, facilități fiscale, alocarea unor fonduri special destinate formării continue, împrumuturi în condiții avantajoase etc.”*. În plus, se artă că **„este imperios necesară adoptarea și implementarea rapidă a unui sistem de facilități fiscale, fără de care participarea la învățare nu va putea crește la nivelul necesar cerut de piața muncii”** (p. 73).

Și în **Programul de Guvernare 2013-2016** am identificat o serie de asumări referitoare la educație. Astfel, era prevăzută **„creșterea resurselor financiare alocate educației, inclusiv prin atragerea unor surse de finanțare private”** (p. 37) și o **„finanțare multianuală corespunzătoare și previzibilă pentru instituțiile de învățământ superior din România, pe baza criteriilor de excelență, în vederea consolidării bazei materiale și realizarea de campusuri universitare noi, proces care trebuie corelat cu viziunea de dezvoltare a acestui sector pentru următorii 20 de ani – Universitatea Viitorului – 2030”** (p. 42).

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Strategia **Educație și cercetare pentru societatea cunoașterii** a reprezentat un alt reper important în ceea ce privește încercarea Administrației Prezidențiale de a încerca reformarea și introducerea unor noi principii și practici în domeniul educațional. În ianuarie 2007 a fost constituită o Comisie prezidențială pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației și cercetării. Comisia a publicat în iulie 2007 un raport intitulat *România educației, România cercetării*.

În urma acestui raport, la data de 5 martie 2008 a fost semnat *Pactul Național pentru Educație*. Acesta prevedea implementarea a opt obiective în maximum 18 luni. Astfel, printre altele, erau stipulate „**modernizarea sistemului și a instituțiilor de educație în perioada 2008-2013**”, „**asigurarea în perioada 2008-2013, din alocarea bugetară anuală, a minimum 6% din PIB pentru educație și a minimum 1% pentru cercetare**” sau „**adoptarea [...] principiului «finanțării multianuale pe cicluri și programe de studii și proiecte» în învățământul universitar**”.

Pactul pornea de la premisa că „**România se confruntă cu riscuri majore pe termen lung, întrucât sistemele sale de educație și de cercetare înregistrează decalaje semnificative față de standardele, practicile și rezultate din țările Uniunii Europene, țări în care cunoașterea a devenit resursa cea mai importantă a dezvoltării economic-sociale și personale**” și de la îngrijorarea că există posibilitatea ca „*generațiile viitoare să fie la maturitate din ce în ce mai puțin competitive pe piața muncii și tot mai puțin pricepute în gestionarea vieții personale printr-o învățare pe tot parcursul vieții*”. Liderii partidelor politice și Președintele României erau „**convinși că, fără o intervenție decisă și coerentă, fără un efort permanent, real și susținut al instituțiilor responsabile, riscă ca economia să stagneze, ca dependența noastră de invocațiile venite din afară să sporească, iar democrația să funcționeze cu sincope**”.

Pe 10 martie 2008, încă 15 organizații din societatea civilă, **inclusiv Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România**, Academia Română, Asociația Ad Astra sau Consiliul Național al Elevilor au semnat pactul. În acest context, Președintele României a invitat semnatarii să trimită sugestii pentru o strategie care să pună în practică prevederile *Pactului Național pentru Educație*. Și de această dată, ANOSR a contribuit la strategia care a fost intitulată *Educație și cercetare pentru societatea cunoașterii*. Aceasta prevedea „**alocarea a cel puțin 7% din PIB pentru educație și cercetare și condiționarea cuantumului resurselor alocate unităților din sistem de rezultatele efectiv obținute (până în 2015)**” (p. 4). De asemenea, „*doctoranzii cu frecvență vor fi încadrați automat ca asistenți de cercetare sau asistenți de predare, iar bursele lor vor fi dublate, pentru a încuraja intrarea în sistemul de învățământ*” (p. 26), iar „**fiecare universitate va avea obligație de a asigura, pentru toți studenții, servicii de orientare și consiliere în carieră, cont e-mail și acces la baze de date (biblioteci) virtuale specifice domeniului**” (p. 29).

Din păcate, niciunul dintre marile obiective ale Pactului Național pentru Educație sau a strategiei Educație și cercetare pentru societatea cunoașterii nu a fost respectat. Motivul cel mai des invocat a fost cel referitor la dificultățile economice pe care România le-a traversat în perioada 2008-2011. Din păcate, această perioadă a demonstrat faptul că

asumările făcute în domeniul educației, ca de altfel în orice alt domeniu, nu pot fi implementate fără o finanțare corespunzătoare. Prin urmare, faptul că pentru bugetul educației nu au fost alocate 6% din PIB s-a resimțit puternic în toată această perioadă.

Ca și o prelungire a propunerii privind finanțarea educației din România, așa cum era prevăzută în *Pactul Național pentru Educație, Legea Educației Naționale nr. 1/2011* prevede la articolul 8 următoarele: **„Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii. Pentru activitatea de cercetare științifică se alocă anual de la bugetul de stat, minim 1% din produsul intern brut al anului respectiv”**.

Din păcate, această prevedere a fost prorogată anual de fiecare Guvern începând din 2011. Declarațiile ministrului de finanțe privitoare la bugetul din 2016 vin în continuarea acestor cutume păguboase în ceea ce privește finanțarea învățământului românesc. În plus, Guvernul României nu a alocat sume nici pentru acordarea de cupoane sociale pentru educația timpurie, cum este prevăzut la art. 27 din LEN, proces ce ar trebui gestionat de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

Asumări luate la nivel european

România și-a asumat anumite obiective prin strategia **Europa 2020**, elaborată de Comisia Europeană în **2010**. Astfel, până în **2020, 26,7%** din populația României ar trebui să fi absolvit studii superioare. În comparație, la nivel mediei **EU-28, 40%** dintre cetățeni ar trebui să fi urmat studii superioare. În **2014, 37,9%** dintre aceștia aveau studii superioare.

În ceea ce privește recomandarea Comisiei Europene în **2014** cu privire la progresele României, se arată că „s-au înregistrat anumite progrese cu privire la îndeplinirea obiectivului. Rata de absolvire a învățământului terțiar s-a îmbunătățit, crescând de la 21,8 % în 2012 la 22,8 % în 2013. **În ultimii trei ani s-a înregistrat o scădere a numărului de înscrieri în învățământul terțiar și a numărului de absolvenți, iar acest lucru poate periclita atingerea obiectivului de 26,7 %**”.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

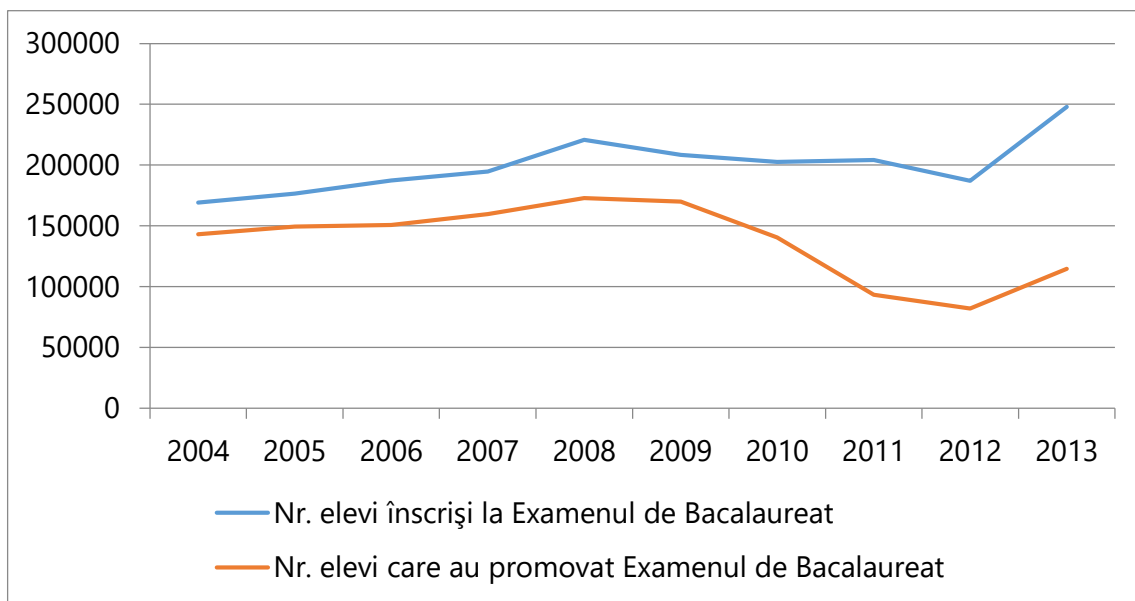

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Evoluția numărului de studenți în România ultimilor ani

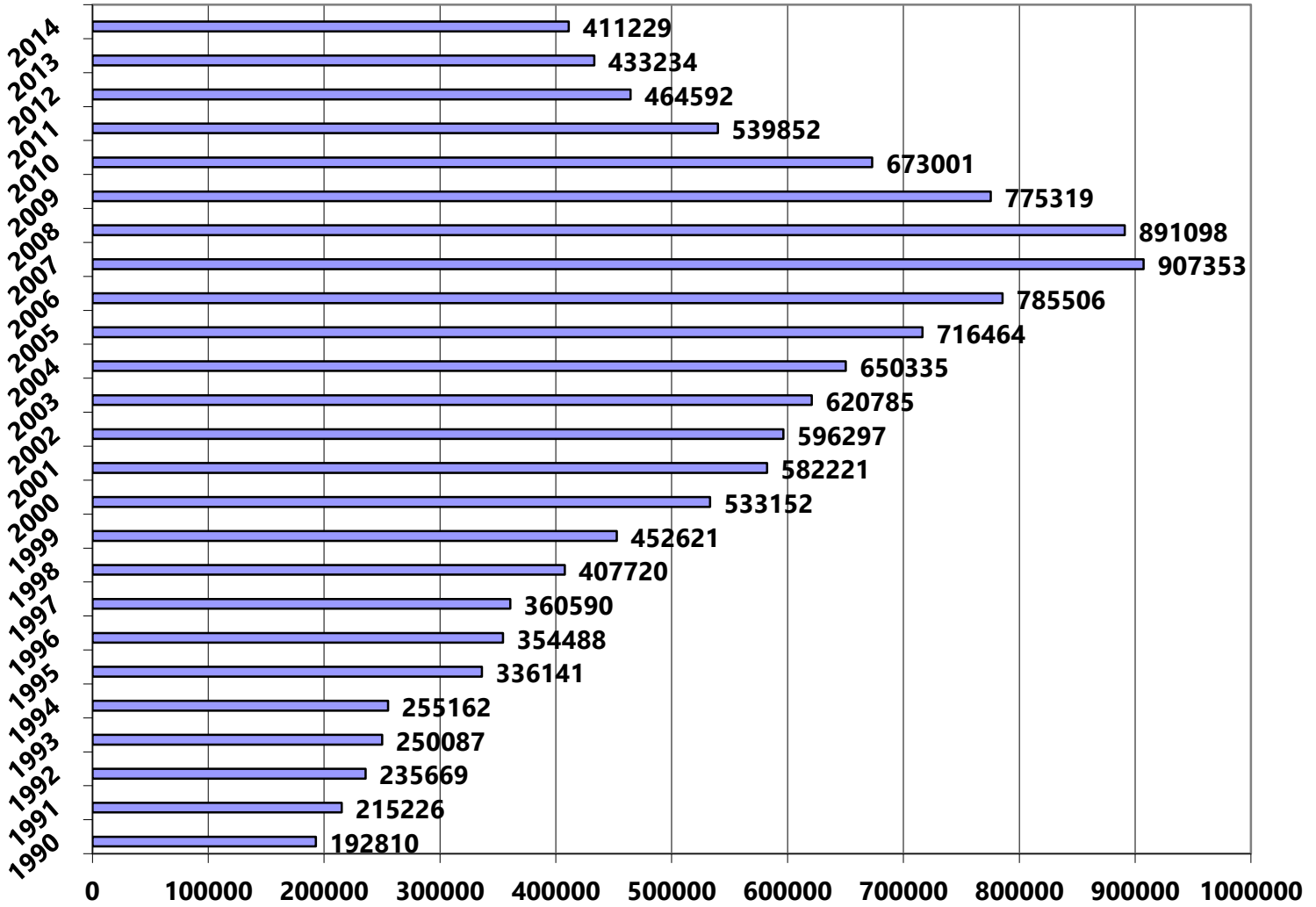
Evoluția numărului de studenți din România a fost influențată de mai mulți factori. În primul rând, momentul **1989** a reprezentat primul pas spre democratizarea țării. În acest context, porțile instituțiilor de învățământ superior s-au deschis tot mai larg către absolvenții de liceu. În plus, la mijlocul anilor **1990**, piața privată în domeniul învățământului superior își face apariția. Prin urmare, numărul de studenți va crește constant, atingând un maxim istoric în **2007**, atunci fiind înrolați **907.353 studenți**. Treptat, sporul demografic negativ și condițiile financiare neprielnice au determinat ca un număr tot mai mare de potențiali studenți să nu mai ajungă să frecventeze cursurile universităților. Scăderea este una extrem de mare, ajungându-se ca în **2014** să fie doar **411.229 studenți**, cu **45,32%** mai puțini studenți decât în 2007. Aceasta este și **cea mai mare scădere a vreunui contingent de studenți în cadrul Spațiului European al Învățământului Superior**.

Numărul absolvenților de liceu care nu reușesc să treacă examenul de Bacalaureat a fost într-o continuă creștere. Astfel, dacă în **2004**, **84,54%** dintre elevi reușeau să promoveze examenul de maturitate, în **2015** doar **67,9%** au reușit să obțină aceeași performanță. În **2012**, doar **43,88%** au reușit să obțină diploma de Bacalaureat, în timp ce în 2013 procentul a urcat puțin peste **45% (46,23%)**. Aceste rezultate s-au reflectat imediat, numărul candidaților pentru accesarea în învățământul superior fiind mult mai mic.

Evoluția numărului de elevi înscriși la examenul de la Bacalaureat

Efectele acestei scăderi sunt drastice. Din păcate, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, indiferent de denumirea purtată de-a lungul timpului, nu a reușit să prevină și nici să limiteze acest fenomen. A rezultat faptul că lipsa unor politici coerente privind echitatea și care să promoveze accesul la învățământul superior al persoanelor din medii defavorizate este dezastruoasă.

Evoluția numărului de studenți în România în perioada 1990-2014 (sursa: INS Tempo)

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 1 ÎN PERIOADA 2008-2014

An	Nr. total	Diferență față de anul precedent – nr. total de studenți %	Nr. studenți buget	Diferență față de anul precedent – studenți buget %	Nr. studenți cu taxă	Diferență față de anul precedent – studenți cu taxă %
2014	162283	-0,75%	100687	1,25%	61596	-3,84%
2013	163505	-2,57%	99446	0,85%	64059	-7,45%
2012	167819	-13,44%	98606	-1,91%	69213	-25,86%
2011	193885	-15,49%	100527	3,29%	93358	-29,32%
2010	229417	2,11%	97323	21,12%	132094	-8,48%
2009	224686	11,38%	80355	5,08%	144331	15,23%
2008	201721	-0,97%	76471	-0,97%	125250	-0,97%
2007	203689		77217		126472	

NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 1 LA CICLUL DE LICENȚĂ ÎN PERIOADA 2008-2014

An	Nr. total studenți licență	Diferență față de anul precedent – nr. total de studenți licență %	Nr. studenți licență buget	Diferență față de anul precedent – studenți licență buget %	Nr. studenți licență cu taxă	Diferență față de anul precedent – studenți licență cu taxă %
2014	106741	0,73%	62264	2,30%	44477	-1,38%
2013	105966	-4,17%	60865	-1,68%	45101	-7,34%
2012	110577	-12,23%	61903	-0,60%	48674	-23,60%
2011	125987	-15,53%	62277	0,63%	63710	-27,00%
2010	149155	-1,33%	61887	0,64%	87268	-2,68%
2009	151163	6,89%	61493	8,92%	89670	5,54%
2008	141415	-2,29%	56455	-8,56%	84960	2,37%
2007	144 730		61 739		82 911	

ANOSR este membru în:

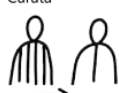
European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

**NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 1 LA CICLUL DE MASTER ÎN PERIOADA
 2008-2014**

An	Nr. total studenți master	Diferență față de anul precedent – nr. total de studenți master %	Nr. studenți master buget	Diferență față de anul precedent – studenți master buget %	Nr. studenți master cu taxă	Diferență față de anul precedent – studenți master cu taxă %
2014	50923	-5,14%	35268	-1,12%	15655	-13,10%
2013	53683	1,11%	35669	5,26%	18014	-6,22%
2012	53094	-14,28%	33886	-2,40%	19208	-29,43%
2011	61936	-15,64%	34718	8,52%	27218	-34,30%
2010	73419	10,03%	31992	102,01%	41427	-18,59%
2009	66725	22,86%	15837	-12,91%	50888	40,87%
2008	54308	-0,25%	18185	31,25%	36123	-11,00%
2007	54444		13855		40589	

**NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 1 LA CICLUL ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN
 PERIOADA 2008-2014**

An	Nr. total studenți doctorat	Diferență față de anul precedent – nr. total de studenți doctorat %	Nr. studenți doctorat buget	Diferență față de anul precedent – studenți doctorat buget %	Nr. studenți doctorat cu taxă	Diferență față de anul precedent – studenți doctorat cu taxă %
2014	4619	19,79%	3155	8,34%	1464	55,08%
2013	3856	-7,04%	2912	3,37%	944	-29,08%
2012	4148	-30,43%	2817	-20,24%	1331	-45,23%
2011	5962	-12,87%	3532	2,56%	2430	-28,51%
2010	6843	0,66%	3444	13,85%	3399	-9,91%
2009	6798	13,34%	3025	65,21%	3773	-9,46%
2008	5998	32,85%	1831	12,82%	4167	44,09%
2007	4515		1623		2892	

*Numărul de studenți înmatriculați în anul I de studii (licență, master, doctorat) în perioada 2007-2014
 (Sursa: CNFIS 2014)*

Dacă e să privim evoluția numărului de studenți înmatriculați în anul I, cifrele sunt de-a dreptul grăitoare. Astfel, la nivel **total**, scăderea în intervalul **2008-2014** este de **41.406** studenți, reprezentând **20,33%** din numărul total al studenților înmatriculați în anul 1 în **2008**. În ceea ce privește numărul total de studenți bugetați, numărul acesta a crescut cu **23.740** în anul **2014** față de anul **2008**, reprezentând o creștere cu **30,39%** față de numărul studenților înmatriculați în anul 1 în 2008. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în anul **2010** (cu **21,12%**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

mai mulți studenți bugetați decât în anul precedent, pe fondul creșterii de locuri bugetate la ciclurile de masterat și doctorat, ca efect al Procesului Bologna), pe fondul scăderii numărului de studenți la forma cu taxă. Aici, scăderea s-a resimțit din plin. **Numărul studenților cu taxă a scăzut cu 51,30%** în anul 2014 față de anul 2008, însemnând 64.876 de studenți cu taxă în minus.

Numărul studenților din ciclul licență a scăzut în perioada 2008-2014 cu 175.140, reprezentând cu 33,58% mai puțini studenți decât cei înrolați anul universitar **2007-2008**. Studenții care s-au înmatriculat pentru un ciclu de licență au fost tot mai puțini de la un an la altul, numărul acestora scăzând cu **36.178** în **2014** față de anul **2008**. Din nou, în cazul studenților care urmau cursurile la forma cu taxă, scăderea este una extrem de mare. Numărul acestor studenți s-a redus cu **138.422**, la jumătate față de **2008 (-50,13%)**.

Numărul studenților care se înmatriculau în anul 1 la un ciclu de master a scăzut cu 3521 până în anul 2014, față de anul 2008, însemnând 6,47% din numărul studenților înmatriculați în anul 1 la un ciclu de master în anul 2008. În ceea ce privește numărul studenților care încep un ciclu de masterat la buget, numărul acestora a crescut până în anul **2014** cu **154,55%** față de anul **2008**, reprezentând un plus de **21.413 studenți**. În ceea ce privește numărul de studenți înscriși la forma cu taxă, numărul acestora a scăzut până în anul **2014** cu **61,43%** față de anul **2008**, însemnând **24.934 studenți** cu taxă în minus.

Situația numărului de înscriși în cadrul școlilor doctorale din România a fluctuat de-a lungul ultimilor ani. Astfel, numărul de studenți înmatriculați în anul 1 de doctorat a cunoscut în **2014**, față de anul **2008**, o foarte mică creștere: **104 studenți doctoranzi (2,30%)**. În schimb, este apreciable faptul că numărul de studenți înmatriculați în anul 1 la doctorat care au beneficiat, sub o formă sau alta, de sprijin din partea statutului a crescut cu **94,39% (1532 studenți doctoranzi)** până în anul **2014**, față de anul 2008. În schimb, la fel ca la celelalte cicluri de studii, evoluția numărului de studenți doctoranzi cu taxă a fost una negativă, numărul acestora scăzând cu **1428 (49,38%)** în anul **2014** față de anul **2008**.

An	Total		Licență		Masterat		Doctorat	
	Buget	Cu taxă	Buget	Cu taxă	Buget	Cu taxă	Buget	Cu taxă
2014	62,04%	37,96%	58,33%	41,67%	69,26%	30,74%	68,30%	31,70%
2013	60,82%	39,18%	57,44%	42,56%	66,44%	33,56%	75,52%	24,48%
2012	58,76%	41,24%	55,98%	44,02%	63,82%	36,18%	67,91%	32,09%
2011	51,85%	48,15%	49,43%	50,57%	56,05%	43,95%	59,24%	40,76%
2010	42,42%	57,58%	41,49%	58,51%	43,57%	56,43%	50,33%	49,67%
2009	35,76%	64,24%	40,68%	59,32%	23,73%	76,27%	44,50%	55,50%
2008	37,91%	62,09%	39,92%	60,08%	33,48%	66,52%	30,53%	69,47%
2007	37,91%	62,09%	42,66%	57,34%	25,45%	74,55%	35,95%	64,05%

Procentul studenților în funcție de forma de școlarizare în perioada 2007-2014 (CNFIS 2014)

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

Un factor important în a putea observa dinamica studenților din punct de vedere al finanțării studiilor îl reprezintă ponderea acestora din perspectiva studiilor urmate, cu sau fără plata taxei de școlarizare. Astfel, ponderea studenților bugetați a crescut de la **37,91%** în **2008**, la **62,04%** în **2014**, creșterea fiind de **24,13%**. Asemănător, numărul studenților de la ciclul licență care s-au bucura de un loc bugetat a crescut cu **18,41%** din **2008**. În cazul studiilor de master, acest procent a crescut cu **35,77%**, de la **33,48%** la **69,26%**. Ponderea studenților doctoranzi la forma fără taxă a crescut de la **35,95%** la **68,30%**, cu mențiunea că vorbim de un trend descendent din moment ce în **2013** se atinsese cifra de **75,52%**.

An	Total	%Licență din total	Licență	%Master din total	Master	%Doctorat din total	Doctorat
2014	461582	75,07%	346493	28,32%	98124	17,29%	16965
2013	479876	75,14%	360588	28,01%	100995	18,11%	18293
2012	520853	75,10%	391170	27,57%	107828	20,27%	21855
2011	576290	74,00%	426435	29,07%	123973	20,88%	25882
2010	616506	72,61%	447660	31,10%	139211	21,29%	29635
2009	624654	75,78%	473393	25,49%	120673	25,35%	30588
2008	650247	82,41%	535880	17,14%	91825	35,44%	32542
2007	644807	80,90%	521633	17,16%	89488	37,64%	33686

Procentul studenților în funcție de ciclul de studii urmat în perioada 2007-2014 (CNFIS 2014)

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Cum se finanțează învățământul superior din România?

Finanțarea învățământului superior din România a reprezentat întotdeauna o problemă spinoasă. Imediat după momentul 1989 a fost înființat Consiliul Național al Finanțării Învățământului Superior, cu forme și denumiri diferite, după caz. Acesta „**a urmărit creșterea nivelului de predictibilitate și echitate în alocarea fondurilor publice și utilizarea unor metode riguroase, obiective și transparente**” (CNFIS 2015). În ciuda acestor deziderate, de altminteri respectabile, CNFIS nu a reușit întotdeauna să propună metodologii coerente și/sau obiective privind finanțarea învățământului superior. Acest lucru se datorează presiunilor venite din partea politică, în cea mai mare parte a cazurilor. Adoptarea Legii Educației Naționale nr.1/2011 a adus noi prerogative pentru CNFIS, *Raportul privind starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun* reprezentând unul dintre mecanismele principale de transparentizare ale acestui domeniu.

Remarcăm și apreciem obiectivitatea ultimului raport elaborat de CNFIS, însă trebuie să atragem atenția că datele pe care acest raport le conține trebuie să fie accesibile și în forma brută, astfel încât cei interesați să poată procesa aceste informații și dintr-o perspectivă proprie.

Finanțarea învățământului superior din România se realizează în baza Legii Educației Naționale nr. 1/2011 actualizată la zi și cu reglementările subsecvente. Sursele de venit ale universităților provin de la bugetul de stat, respectiv din venituri proprii, pe care acestea le gestionează după o politică proprie, în baza autonomiei universitare.

Finanțarea din fonduri publice are în vedere, în conformitate cu art. 222, alin. (3), „**considerarea dezvoltării învățământului superior ca responsabilitate publică**”, „**profesionalizarea resurselor umane în concordanță cu diversificarea pieței muncii**”, „**dezvoltarea învățământului superior și a cercetării științifice și creației artistice universitare**” sau „**asigurarea calității învățământului superior la nivelul standardelor din Spațiul European al Învățământului Superior**”.

Ministerul Educației și Cercetării Științifice alocă fonduri instituțiilor de învățământ superior, pe bază de contract: finanțare de bază, complementară și suplimentară, fonduri pentru investiții, dezvoltare instituțională sau incluziune socială, respectiv burse și ale măsuri de protecție ale studenților.

Metodologia de finanțare a universităților este elaborată de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, un organism consultativ ce funcționează pe lângă Ministerul Educației și Cercetării Științifice. CNFIS are în atribuții, printre altele, și stabilirea unor costuri per student și a unor cuantumuri, precum cel minim pentru bursa socială.

Prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării Științifice nr. 3888 din 26 mai 2015 s-a aprobat *Metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru, anul 2015*. Cele trei componente principale ale finanțării instituționale sunt cea de bază, cea complementară și, cea suplimentară.

Finanțarea de bază prevede mai multe tipuri de cheltuieli, în conformitate cu art. 3 din OMECS nr. 3888/2015. În primul rând, este vorba de cele legate cu **personalul** (CP), cuprinzând

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

aici „salarii pentru personalul didactic, auxiliar didactic și nedidactic, personal de cercetare implicat în desfășurarea programelor de studii, sporturi” ș.a. Tot aici sunt prevăzute și **cheltuielile materiale** (CM), care cuprind „cheltuieli de întreținere și gospodărie, cheltuieli pentru materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional, cheltuieli cu cercetarea aferente programelor de studii, obiecte de inventar, reparații curente, cărți și publicații, perfecționarea personalului, protocol, protecția muncii etc.”. Finanțarea de bază cuprinde și „cheltuielile pentru susținerea proiectelor educaționale și de dezvoltare a resursei umane”, respectiv „cheltuieli cu regia instituțiilor de învățământ superior pentru desfășurarea unui program de studii”.

Finanțarea complementară vizează domeniile conexe procesului didactic (cazarea și masa studenților, dotări, reparații, investiții ș.a.).

Art. 4 prevede la alin. (1) că „în vederea **încurajării excelenței** în instituțiile de învățământ superior se constituie un fond de finanțare suplimentară a universităților în sumă, la nivel național, de minimum 30% din suma alocată la nivel național universităților de stat ca finanțare de bază”. Alin. (2) expune logica acestui tip de finanțare, „atribuirea fondurilor pentru finanțarea suplimentară are în vedere ierarhizarea programelor de studii, pentru componenta bazată pe excelență” precum și criteriile care au în vedere „finanțarea preferențială a programelor de studii de master și doctorat în științe și tehnologii avansate, a programelor în limbi de circulație internațională și a doctoratelor în cotutelă”, „creșterea capacității instituționale și a eficienței manageriale” sau „asumarea de către instituțiile de învățământ superior a unui rol activ la nivel local și regional”.

Având în vedere faptul că finanțarea învățământului superior românesc se realizează *per capita*, studenții sunt prin priviți din două perspective. În primul rând, este vorba de *studenți fizici*, însemnând numărul total de studenți înscriși în învățământul superior. În al doilea rând, este vorba de *studenți echivalenți*. **Numărul de studenți echivalenți unitari „se determină prin ponderarea numărului fizic de studenți ai unei universități cu coeficienți de echivalare și de cost”.**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Nr. crt.	Ciclul și forma de învățământ	Coefficient de echivalare
I. Studii universitare de licență		
1.	Studii în limba română	1,00
2.	Studii în limba maghiară – ca limbă maternă	2,00
3.	Studii în limba germană – ca limbă maternă	2,50
4.1	Studii desfășurate integral în limbi de mare circulație internațională	1,50
4.2	Studii desfășurate parțial în limbi de mare circulație internațională și în limba română	1,25
5.1	Studii desfășurate integral în limbi de circulație restrânsă	2,00
5.2	Studii desfășurate parțial în limbi de circulație restrânsă și în limba română	1,50
6.	Studii desfășurate în cadrul extensiilor universitare – în afara țării	2,50
7.	Studii universitare cu frecvență redusă	0,25
8.	Studii universitare – învățământ seral	0,80
II. Studii universitare de masterat		
9.	Studii de masterat în limba română	2,00
10.	Studii de masterat în limbi de circulație internațională	3,00
11.	Studii de masterat desfășurate în cadrul extensiilor universitare – în afara țării	3,00
12.	Studii de masterat în limbile minorităților naționale	3,00
III. Alte forme de pregătire		
13.	Stagiu de rezidențiat	1,20
14.	Pregătire preliminară pentru studenți străini (an pregătitor)	1,25
15.	Activități asociate acordării gradelor didactice în învățământul preuniversitar	0,40
16.	Pregătire pedagogică suplimentară (seminar pedagogic)	0,16

Lista valorilor coeficienților de echivalare pentru anul 2015 (Sursa: CNFIS)

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Domeniul fundamental	Ramura de știință	Coefficient cost
Matematică și științe ale naturii	Matematică	1,65
	Fizică	1,9
	Chimie și inginerie chimică	1,9
	Științele pământului și atmosferei	1,65
Științe ingineresti	Inginerie civilă	1,75
	Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	1,75
	Inginerie geologică, mine, petrol și gaze	1,75
	Ingineria transporturilor	1,75
	Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	1,75
	Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	1,75
Științe biologice și biomedicale	Biologie	1,9
	Biochimie	1,9
	Medicină	2,25
	Medicină veterinară	2,25
	Medicină dentară	2,25
	Farmacie	2,25
Științe sociale	Științe juridice	1
	Științe administrative	1
	Științe ale comunicării	1
	Sociologie	1
	Științe politice	1
	Științe militare, informații și ordine publică	1
	Științe economice (doar Cibernetică, statistică și informatică economică)	1
	Științe economice (fără Cibernetică, statistică și informatică economică)	1
	Psihologie și științe comportamentale	1

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

Științe umaniste și arte	Filologie	1
	Filosofie	1
	Istorie	1
	Teologie	1
	Studii culturale	1
	Arhitectură și urbanism	2,5
	Arte vizuale (fără Istoria și teoria artei)	3
	Arte vizuale (doar Istoria și teoria artei)	1
	Teatru și artele spectacolului	5,37
	Cinematografie și media	7,5
	Muzică (doar Interpretare muzicală)	5,37
	Muzică (fără Interpretare muzicală)	3
Știința Sportului și Educației Fizice	Știința Sportului și Educației Fizice	1,86

Lista ramurilor de știință cu coeficienții de cost corespunzători folosiți pentru finanțarea studenților înmatriculați într-un program de studii de licență sau de master pentru anul 2015 (Sursa: CNFIS)

CNFIS a propus pentru anul 2015 o listă de indicatorilor de calitate, optând pentru „**un nivel analitic care, evitând riscul unei fragmentări excesive pe un număr mult prea mare de domenii, să asigure diferențierea intra și interinstituțională, anume ramurile de știință distincte ce subsumează multiplele programe de studii derulate în cadrul universităților**”. Se are în vedere, de asemenea, și „realizarea unei comparații între performanța și calitatea ramurilor de știință prezente în oferta educațională a universităților publice și nu compararea universităților în ansamblu”. CNFIS consideră că „a avut în vedere necesitatea asigurării echilibrului și stabilității finanțării instituțiilor de învățământ superior”. Indicatorii de calitate au fost elaborați în vederea repartizării finanțării suplimentare.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Clasa de indicatori	Denumire indicator	Pondere
C1. Predare/Învățare (30%)	C1.1 Raportul dintre numărul studenților și numărul de cadre didactice	10%
	C1.2 Raportul numărului de studenți de la ciclul de master și numărul de studenți de la ciclul de licență	8%
	C1.3 Raportul dintre numărul de cadre didactice cu vârsta de până la 40 de ani, inclusiv, și numărul total de cadre didactice	6%
	C1.4 Raportul dintre numărul cadrelor didactice titulare care au dreptul de a conduce doctorat și numărul de cadre didactice	6%
C2. Cercetare științifică/creație artistică	C2.1 Calitatea resursei umane	12%
	C2.2 Impactul activității științifice/creației artistice	10%
	C2.3 Performanța activității științifice/creației artistice	12%
	C2.4 Fondurile pentru cercetare științifică/creație artistică	6%
C3. Orientare internațională (10%)	C3.1 Ponderea mobilităților studențești prin programul ERASMUS și ERASMUS MUNDUS	5%
	C3.2 Ponderea studenților înscriși în programe de studii în limbi de circulație internațională	
C4: Orientare regională și echitate socială (10%)	C4.1 Capacitatea de a integra persoanele provenite din mediile dezavantajate socio-economic în program educaționale	5%
	C4.2 Contribuția universității la fondul de burse	4%
	C4.3 Activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență	4%
	C4.4 Locuri în cămine studențești	5%
	C4.5 Fonduri nerambursabile atrase de universitate	2%

Lista cu indicatorii de calitate propuși de CNFIS pentru finanțarea suplimentară din 2015

ANOSR a făcut mai multe propuneri referitoare la acești indicatori, în virtutea principiilor pentru care a militat în ultimii ani. Astfel, am propus ca indicatorii să țină cont de rata de angajare a absolvenților cu diplomă în domeniul de studii, accesul studenților din medii defavorizate la studii universitare, susținerea financiară a studenților dezavantajați, serviciile pentru studenți sau încurajarea performanței studenților. Dezbateră rămâne deschisă pe viitor pentru o reevaluare a acestor indicatori. **Cert este că stimularea performanței și încurajarea politicilor de acces și echitate în învățământul superior rămân două subiecte de maxim interes, fapt care ar trebui să se reflecte suplimentar în metodologia de finanțare a instituțiilor de învățământ superior din România.**

CNFIS constata către finalul *Raportului public anual pe 2014*, faptul că „alocația corespunzătoare finanțării de bază reprezintă între circa 33% și 47% din costuri, iar alocația totală, circa 50%, până la 69% din costuri”. Astfel, „sumele disponibile ar fi suficiente doar pentru maximum 35.000 de granturi, cu mult sub cele circa 62.000 de locuri bugetate, oferite de minister în fiecare” (CNFIS 2015).

Din păcate, propunerea CNFIS este una ce poate fi considerată cel puțin împăciuitoare față de MECȘ. Este propusă, prin urmare „o scădere gradată a numărului de granturi, însoțită de creșterea corespunzătoare a valorii grantului”, fiind punctat faptul că „o scădere de circa 5% a numărului de granturi, însoțită de o creștere cu circa 7,5% a valorii grantului, poate corecta în patru ani discrepanțele majore din sistem, minimizând, pe de altă parte, șocurile” (CNFIS 2015).

Faptul că doar finanțarea corespunzătoare a sistemul educațional este singura soluție care poate reglementa problemele sistemice este, însă, recunoscută și de Consiliul Național al Finanțării Învățământului Superior, care constată că „**discrepanțele semnificative dintre costurile reale și alocațiile bugetare demonstrează subfinanțarea gravă a tuturor programelor de studii, ceea ce are consecințe semnificative în întreg sistemul de învățământ**”. Astfel, „*instituțiile de învățământ superior iau măsuri de comasare a cursurilor, de mărire a formațiilor de lucru*” fapt ce generează „*scăderea calității procesului didactic, dar și măsuri de mărire a normelor didactice la limita permisă de legislația în vigoare*” (CNFIS 2015).

Modalitatea în care se distribuie finanțarea învățământului superior poate fi îmbunătățită. Principala problemă cu care se confruntă partenerii de dialog din cadrul CNFIS o reprezintă, însă, bugetul alocat de Ministerul Educației și Cercetării Științifice pentru universitățile din România. În lipsa unui buget substanțial mai mare, controversele și dezbaterile sterile dintre instituțiile de învățământ superior vor întregi un tablou sumbru al sistemului universitar românesc.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Analiza finanțării învățământului superior românesc 2008-2014

Prelucrarea datelor

Analiza din paginile următoare cu privire la anumite capitole bugetare a avut în vedere mai multe surse, în vederea obținerii datelor. În ceea ce privește elementele din arhitectura bugetului educației, am utilizat *Rapoartele anuale privind starea finanțării învățământului superior*, elaborate de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, în colaborare cu Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării, în perioada 2013-2015. Am analizat de asemenea și Legea bugetului de stat din anii menționați în studiu, cu referire la bugetul Ministerului Educației și Cercetării Științifice.

Pentru date suplimentare referitoare la mediul socio-economic, am interogat baza de date Tempo a Institutului Național de Statistică. Imaginea de ansamblu a fost completată cu informații din baza de date Eurostat. Am considerat necesar să prelucrăm și informații din cadrul publicațiilor editate de ESU, EUA, OECD ș.a.

În continuare, ne vom referi la **factorul inflaționist** atunci când vom încerca actualizarea sumelor în funcție de probabil cel mai elementar factor care trebuie să determine creșterea finanțării învățământului superior.

An/Factor inflație	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Coeficient
Rata inflației	7,85	5,59	6,09	5,79	3,33	3,98	1,07	
2008	1	1,0785	1,138788	1,20814	1,278092	1,320652	1,373214	1,38
2009		1	1,0559	1,120204	1,185064	1,224527	1,273263	1,28
2010			1	1,0609	1,122326	1,1597	1,205856	1,21
2011				1	1,0579	1,093128	1,136635	1,14
2012					1	1,0333	1,074425	1,08
2013						1	1,0398	1,05

Rata inflației multianuală 2007-2014 (Sursa: INS Tempo)

Considerăm, de asemenea, important ca bunăstarea generală, în termeni economici, să se reflecte și în ceea ce privește bugetul educației. Prin urmare, considerăm că sumele trebuie să fie ajustate cu un factor privitor la creșterea economică, care să înglobeze o medie a procentelor din ultimii ani. Media calculată de noi a fost 2%, factorul de creștere economică fiind astfel de 1,02%.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

An	2011	2012	2013	2014	Media
Creștere reală PIB	1,1	0,6	3,5	2,8	2

Tabel: Evoluția creșterii procentuale reale din PIB (Sursa: Eurostat)

Un alt aspect deosebit de important în analiza noastră îl reprezintă creșterea salariilor personalului bugetar, inclusiv a celui din sistemul educațional. În acest sens, am identificat următoarele etape:

1. Creșterea cu 8% a salariilor de bază începând cu 1 iunie 2012 prin Ordonanța de Urgență nr. 19/2012
2. Creșterea cu 7,4% a salariilor de bază începând cu 1 decembrie 2012 prin Ordonanța de Urgență nr. 19/2012
3. Creșterea cu 15% a salariilor de bază începând cu 1 decembrie 2015, în baza *Acordului asupra unor măsuri care urmează a fi adoptate în domeniul învățământului*, semnat pe 27 octombrie 2014
4. Creșterea prognozată cu 5% a salariilor de bază începând cu 1 aprilie 2016, în baza *Acordului asupra unor măsuri care urmează a fi adoptate în domeniul învățământului*, semnat pe 27 octombrie 2014
5. Creșterea prognozată cu 5% a salariilor de bază începând cu 1 octombrie 2016, în baza *Acordului asupra unor măsuri care urmează a fi adoptate în domeniul învățământului*, semnat pe 27 octombrie 2014

Menționăm că vom lua aceste creșteri în calcul atunci când vom aborda problema finanțării de bază a universităților, acesta reprezentând capitolul bugetar unde sunt înscrise aceste majorări, precum și problema subvenției cămine-cantine, dacă e vorba de personalul nedidactic auxiliar. Coeficientul luat în calculul analizei este de 1,47.

Am ales **anul 2008 ca punct de reper** pentru cea mai mare parte a analizei de față. Acel an a reprezentat ultimul an înainte de izbucnirea crizei economice, fenomen care a determinat Guvernul României ca în următorii ani să elaboreze un buget de austeritate pentru educație. Anul 2008 reprezintă așadar un punct de reper spre care dorim să ne îndreptăm atenția, în dorința de a reveni și chiar evolua din punct de vedere al finanțării învățământului superior și nu numai. 2008 a fost și anul în care a fost semnat *Pactul național pentru educație*, un document important prin prisma faptului că a reușit să aducă educația în prim planul agendei politice, nu numai la nivel declarativ. Din păcate, anii următori au arătat cât de fragile au fost progresele privind finanțarea educației, realizate la mijlocul primului deceniu al secolului XXI.

Fondul de burse

Bursele sunt reglementate prin Legea Educației Naționale nr. 1/2011, art. 12 statuând că „**Statul acordă burse sociale de studii elevilor și studenților proveniți din familii**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

defavorizate, precum și celor instituționalizați, în condițiile legii.”, precum și că acesta „acordă premii, burse, locuri în tabere și alte asemenea stimulente elevilor și studenților cu performanțe școlare și universitare, precum și cu rezultate remarcabile în educația și formarea lor profesională sau în activități culturale și sportive”.

Există prin urmare, două tipuri de burse, dacă urmărim scopul pe care acestea îl au: bursele sociale care au ca scop „**susținerea financiară a studenților cu venituri reduse**” și al căror „*quantum minim este propus anual de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, raportându-se la costurile reale pentru masă și cazare*”, după cum este prevăzut în *Codul drepturilor și obligațiilor studentului (Statutul Studentului)*. Important de menționat este că bursele sociale pot fi cumulate cu orice alt tip de burse, conform prevederilor legale. Quantumul minim al acestora este stabilit anual de către Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior. Statutul Studentului prevede că stabilirea respectivului quantum se face astfel încât ele trebuie să „**să acopere cel puțin costurile pentru masă și cazare**”. În **2013**, CNFIS a stabilit acest quantum la suma de **575 lei**. Reprezentanții CNFIS au avut în vedere faptul că aceste cheltuieli diferă „*de la o regiune de dezvoltare la alta, ca și de la o universitate la alta*”, la momentul în care s-a calculat această sumă, „**totalul cheltuielilor lunare de cazare și masă pe student variind între o minimă de 480 lei și o maximă de 1820 lei**” (CNFIS 2014).

Cea de-a doua categorie de burse este cea „**pentru stimularea performanței, care se distribuie conform regulamentelor interne ale universităților și pot fi împărțite în burse de merit, de studiu și de excelență**”. În plus, universitățile pot să ofere „**burse din alocații bugetare sau venituri proprii extrabugetare [...], precum și alte tipuri de burse speciale, conform criteriilor stabilite de legislația în vigoare, al căror quantum trebuie să acopere cel puțin costurile pentru masă și cazare**”.

Punctul 6 din Anexa 3 a Hotărârii de Guvern nr. 558 din 1998 prevede următoarele: „**Cuantumurile burselor sunt stabilite de către senatul universitar, în așa fel încât quantumul minim al bursei să acopere cheltuielile de cazare și masă în cămine și, respectiv, la cantine**”. Din păcate, această prevedere nu este respectată, aflându-se în dezacord cu prevederi din Statutul Studentului și Legea Educației Naționale nr. 1/2011, ea referindu-se la toate tipurile de burse, iar LEN având această mențiune doar pentru bursele sociale.

Fondurile pentru burse se alocă în conformitate cu art. 223 al Legii Educației Naționale nr. 1/2011, care prevede că acestea se alocă în funcție de „*numărul de studenți de la învățământul cu frecvență, fără taxă de studii*”. Universitățile au, de asemenea, posibilitatea de a aloca fonduri din venituri extrabugetare. Trebuie menționat faptul că nu există prevederi referitoare la modul în care universitățile distribuie fondul de burse alocat de stat, procentul alocat fiecărei categorii fiind decis de către fiecare instituție de învățământ în parte.

În anul universitar **2012-2013**, **8,62%** din totalul studenților înmatriculați beneficiau de burse sociale. Doar **2,68%** au obținut burse de merit, în timp ce **22,2%** dintre studenți aveau burse de studiu. **24,88%** dintre studenți beneficiau așadar de burse de merit și studiu.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Această abordare meritocratică asupra problemei nu este în beneficiul unui număr mare de potențiali studenți, descurajați de lipsa unor forme de sprijin prin care să poată să urmeze cursurile unei facultăți. **Problemele sociale cu care se confruntă România ar trebui să fie suficiente pentru a determina decidenții, implicit și universitățile, să aloce mai multe resurse pentru a încerca să faciliteze accesul acestor categorii defavorizate.**

Faptul că statul român nu a elaborat o paradigmă proprie asupra modului în care sistemul de educație ar trebui să funcționeze produce o serie de rezultate nefaste. Este important ca scopul fiecărui tip de bursă să fie foarte bine definit (ex.: bursele sociale să nu fie considerate a fi burse de tip *second hand* apud. UEFISCDI 2015a) și cuantumul să fie stabilit în același spirit. **Este dificil, dacă nu imposibil, să stimulezi performanța studenților și masteranzilor cu mai puțin de 300 de lei, la fel cum este aproape imposibil să te întreții timp de o lună cu mai puțini bani.** Recomandarea CNFIS privind cuantumul bursei sociale trebuie să reprezinte o prioritate pentru MECȘ, la fel cum și universitățile au o mare răspundere în acest sens.

Considerăm binevenită propunerea CNFIS privitoare la stabilirea unui „**cuantum minim aferent bursei sociale pe zone de dezvoltare, care să acopere cheltuielile de cazare și mâncare**”. Suntem în acord și cu solicitarea privind „**introducerea unui sistem de burse suplimentare, pentru încurajarea studenților în alegerea unor programe de studii considerate prioritare la nivel național**”.

An	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Număr burse sociale	3601	4375	3715	4065	3897
Număr burse de studiu	12788	13577	12903	11282	10489
Număr burse de merit	1805	1997	2060	1688	1611
Total	18194	19949	18678	17035	15997
% sociale	19,79	21,93	19,88	23,86	24,36
% studiu	70,28	68,05	69,08	66,22	65,56
% merit	9,92	10,01	11,02	9,90	10,00

Evoluția numărului de burse în funcție de tipul acestora (Sursa: CNFIS)

De asemenea, considerăm necesară reglementarea alocării unui procent de minim 30% din totalul fondului de burse pentru bursele sociale. Acest lucru vine în ajutorul studenților care întâmpină dificultăți din punct de vedere financiar, în vederea continuării studiilor și combate tendințele majoritar meritocratice ale universităților, de a sprijini cu precădere elitele, și nu studenții cazuri sociale. Acordarea unui număr semnificativ de burse sociale, în cuantumul prevăzut de CNFIS, ar putea reprezenta un pilon cheie într-o politică coerentă de reducere a abandonului universitar și de atragere a posibililor candidați din mediile defavorizate.

Într-un studiu ANOSR din **2013**, valoarea medie a bursei sociale era de **222 de lei** în rândul a **22** universități chestionate. Valoarea stabilită de CNFIS ca și cuantum reper pentru

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

bursa socială este de **575 de lei**. La numărul de burse de merit și de studiu din **2013-2014**, pentru ca bursele sociale să reprezinte **30%** din totalul numărului de burse acordate, acestea trebuie suplimentate cu un număr de **902 burse**, ajungându-se la un total de **4799 burse sociale**. Pentru ca acestea să atingă cuantumul stabilit de CNFIS, bugetul alocat în acest sens trebuie mărit cu minim:

$$(575-222)_{(lei)} * 4799_{(studenți)} * 10_{(luni)} + 902_{(studenți)} * 222_{(lei)} * 10_{(luni)} = \mathbf{22.331.004 lei}$$

Prin urmare, pentru ca numărul de burse sociale să reprezinte 30% din numărul total de burse alocate la nivelul anului **2013-2014**, ar fi necesară o creștere cu **22.331.004 lei**. Această creștere este necesară cu atât mai mult cu cât din **2010** nu s-a înregistrat nicio creștere privitoare la alocările pentru burse.

Dacă ne referim la întregul fond de burse pe anul universitar 2013/2014, suma totală alocată este:

$$69_{(lei)} * 10_{(luni)} * [208777_{(studenți\ buget\ licență)} + 35268_{(studenți\ buget\ master)}] = \mathbf{168.391.050 lei}$$

Având în vedere și factorul inflaționist începând cu anul **2010** (1,21) și cel privitor la creșterea economică din ultimii ani (1,02), considerăm că fondul alocat în total pentru burse ar trebui să fie de minim **230.159.237 lei**. Dacă ne raportăm la PIB din **2014**, această sumă reprezintă 0,03% din total.

Subvenția pentru cămine-cantine

Subvenția cămine-cantine reflectă situația extrem de dificilă a studenților din România atunci când vine vorba despre serviciile studentești pe care universitățile le oferă. Din 2005, numărul locurilor de cazare a scăzut constant, de la **116.021** (2005) la **104.081** (2014). Dacă ne raportăm la numărul total de studenți din **2014**, locurile disponibile ajung doar pentru **22,54%** dintre aceștia, fiind evident mai puține locuri de cazare decât cererea reală, fapt ce ne îngrijorează și ne determină să atragem atenția din nou asupra faptului că sunt necesare investiții masive în acest sens.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

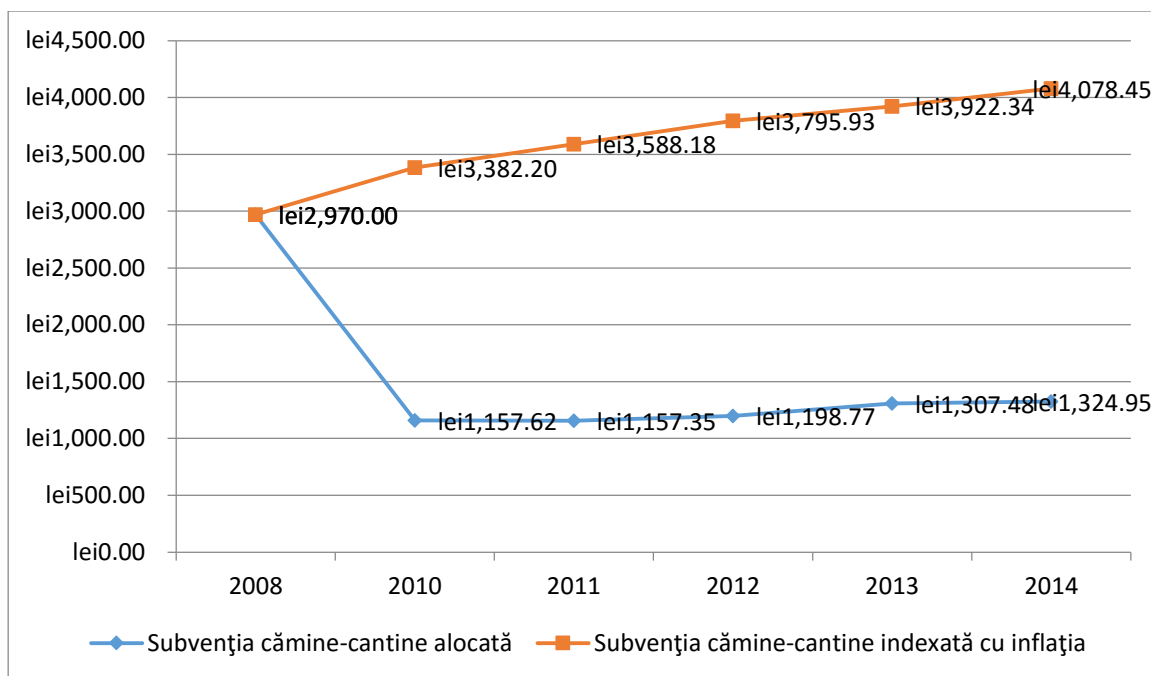

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

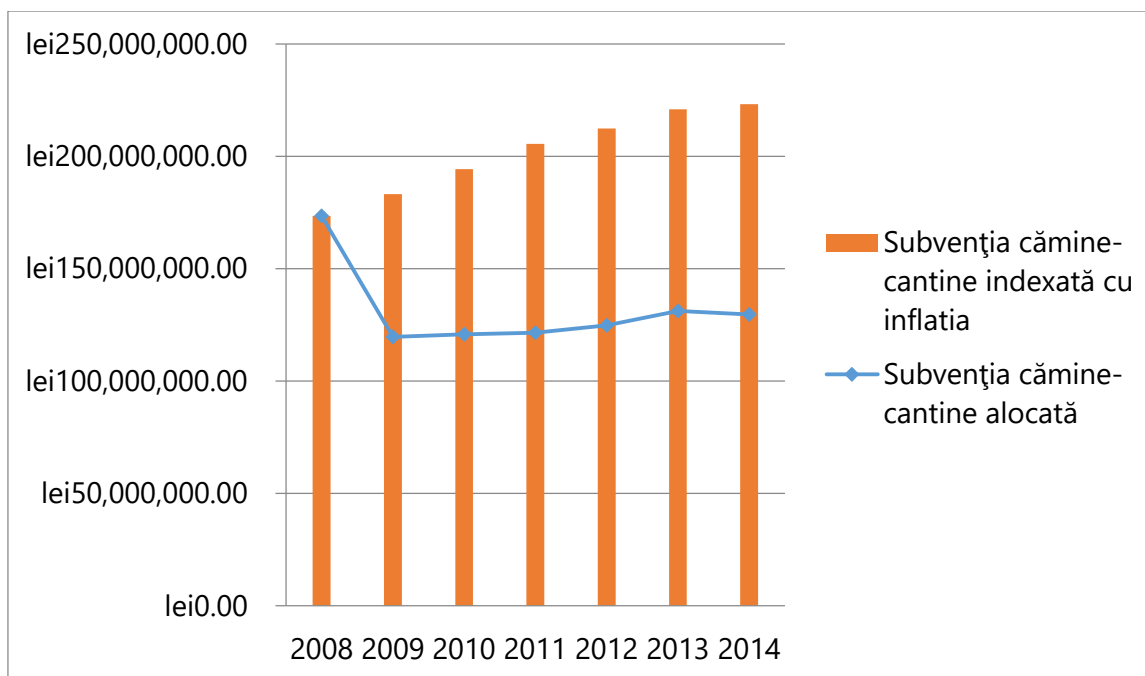
 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Evoluția subvenție cămine-cantine în perioada 2008-2014

Subvenția cămine-cantine a scăzut anual, dacă nu în mod direct, în mod real. Astfel, dacă în anul **2008** erau alocate în total **173.455.000 lei** pentru această subvenție, în 2014 au fost acordați doar **129.548.489 lei** în acest sens. Scăderea este de aproximativ **25,31%**, fără a lua în calcul alți indicatori socio-economici. Având în vedere faptul că subvenția/student este **1324,95 lei**, în creștere doar cu **0,1%** față de anul precedent, în ciuda promisiunilor făcute de Ministerul Educației și Cercetării Științifice că va mări acest fond cu **10%** în urma protestelor organizate de ANOSR pe **13 noiembrie 2013** pentru a atrage atenția asupra problemelor legate de subfinanțarea sistemului de educație, dacă indexăm această sumă cu rata inflației începând cu **2008** se atinge suma de **4078,45 lei/student**. Dacă adăugăm și factorul de creștere economică, subvenția este de **4160,01 lei**. Putem include și creșterea salariilor personalului nedidactic, care a crescut în august **2015** cu **12%** prin OUG 27/2015 pentru completarea OUG 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015. În acest caz subvenția ajunge la suma de **4659,21 lei/student**.

Astfel, diferența dintre suma alocată în mod real și suma care ar trebui să fie acordată este de **2835,06 lei/student**. Având în vedere că în anul **2014** au fost **97.776** de beneficiari, creșterea bugetului total ar urma să fie de **326.010.545 lei**, ajungându-se la un total de **455.559.034 lei**. Practic, suma alocată în **2014** reprezintă **28,43%** din totalul cât ar fi trebuit alocat pentru a se finanța serviciile de cazare și alimentație din cadrul universităților din România.

Evoluția subvenției cămine-cantină, atât cea alocată prin buget (albastru) cât și cea proiectată prin calculul inflației, în perioada 2008-2014 (Sursa: prelucrare proprie pe baza datelor CNFIS)

Subvenția pentru transport

În conformitate cu art. 205, alin. (2) al LEN, „În timpul anului universitar, studenții înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență, în instituțiile de învățământ superior acreditate, **în vârstă de până la 26 de ani, beneficiază de tarif redus cu minimum 50% pe mijloacele de transport local în comun, transportul intern auto, feroviar și naval.** Studenții orfani sau proveniți din casele de copii beneficiază de gratuitate pentru aceste categorii de transport”. De asemenea, art. 12, alin (3) din Codul drepturilor și obligațiile studentului prevede că „Studenții beneficiază de următoarele reduceri de tarife: a) Cu cel puțin 50% pentru transportul local în comun, de suprafață și subteran, precum și pentru transportul intern auto, feroviar și naval, conform art. 205 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare”.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

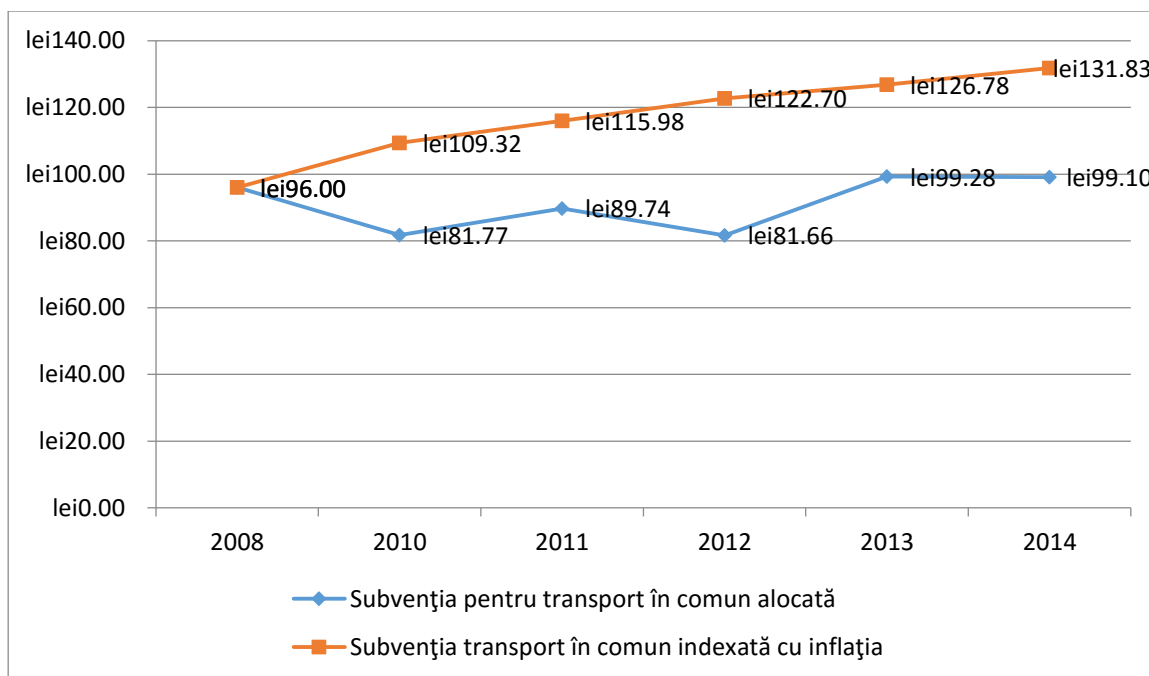
office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Evoluția subvenției pentru transportul în comun în perioada 2008-2014 (Sursa: CNFIS)

Subvenția pentru transportul în comun a oscilat între **81,77 lei** și **99,10 lei/an**, deși la momentul anului **2014**, aceasta trebuia să atingă pragul de **131,83 lei/an**. Pentru anul **2015** am calculat că subvenția ar trebui să însumeze **133,24 lei/an**, cu **34,45%** mai mult decât au fost alocate fondurile pentru anul **2014**. Suma, infimă și în acest caz, întrucât marea majoritate a orașelor din România, **13,32 lei** nu reprezintă nicidecum **50%** din abonamentul lunar pentru transport în comun, trebuie adusă cel puțin la acest nivel. În cazul în care adăugăm și factorul de creștere economică, subvenția ar trebui să atingă pragul de **135,90 lei/an**.

Având în vedere faptul că sunt **306.901 studenți** la ciclul licență și master care studiază având un loc bugetat, subvenția pentru transport avea în **2014** un buget total de **30.413.889 lei**. Dacă luăm în considerare creșterea cu factorul de inflație și creștere economică, subvenția pentru transport ar trebui să fie de **40.891.489 lei**, cu **10.477.600 lei** mai mult decât se alocă în mod efectiv.

De asemenea, considerăm discriminatorie prevederea prin care se alocă reduceri pentru transportul în comun doar pentru studenții în vârstă de până la **26 de ani** și solicităm eliminarea acesteia. **În plus, considerăm că practica de a oferi un „carnet de cupoane” pentru transportul feroviar pentru fiecare student, cu un număr limitat de 24 de călătorii cu reducere/an este contrară art. 205, alin (2) din LEN, care precizează că reducerea este general valabilă**, pentru toate călătoriile, nu doar pentru un număr limitat și pentru anumite tipuri de trenuri, astfel că solicităm eliminarea acestei practici și acordarea de reducere de 50% din tarif pentru studenți pentru toate călătoriile cu mijloacele de transport feroviar intern, indiferent de regimul trenului sau operatorul feroviar.

Finanțarea de bază

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

Și în ceea ce privește finanțarea de bază a universităților, constatăm un regres la nivelul ultimilor ani. Astfel, dacă în anul **2008** au fost alocați de la bugetul de stat, **1.947.300.000 lei** pentru acest capitol, în **2014**, într-o creștere extrem de mică față de anul precedent, aceasta ajunsese la suma de **1.787.860.000 lei**. Scăderea față de anul **2008** este de doar 8,19%, însă în mod real aceasta este și mai mare.

În virtutea unei dezvoltări cel puțin echilibrată a sistemului de învățământ superior, este necesar ca aceasta să crească în mod constant. Atragem atenția că orice modificare negativă a acestei sume poate duce la anumite probleme destul de grave în ceea ce privește managementul universitar, afectând autonomia instituțiilor de învățământ superior.

Astfel, printr-o colare cu rata inflației față de valoarea din **2008**, precum și cu modificările salariale, dar și cu creșterea economică, finanțarea de bază ar trebui să atingă valoarea de **3.699.389.852 lei**, de **2,06 ori** mai mult decât este alocat efectiv în prezent..

Investiții

Investițiile realizate de MECȘ, precum și obiectivele de capital și alte dotări au suferit cele mai mari pierderi. Infrastructura academică a fost văduvită de investiții de **84,77%** din totalul sumei alocat în **2008**, ajungându-se de la un total de **556.060.000 lei** în **2008**, la doar **84.700.000 lei** în **2014**. De asemenea, suma acordată pentru obiective de capital și alte dotări a scăzut de la **1.009.590.000 lei** în **2009**, la **47.360.000 lei** în **2014**, înregistrându-se o scădere de **95,31%**.

Mii lei	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total finanțare de bază (FB)	1947300	1950040	1908680	1710610	1678710	1759910	1787860
Suport financiar studenți (burse, transport, cămine-cantine)	389010	351650	342010	342010	362990	399770	461890
Investiții și RK	556060	344480	158260	103290	119580	43880	84700
Obiective de capital și alte dotări	1009590	246860	93290	82690	68440	32820	47360
Total finanțare buget (ÎS)	3901950	2893030	2502940	2238600	229710	2251360	2381820
% Inflație	7,85%	5,59%	6,09%	5,79%	3,33%	3,98%	1,07%
%FB din PIB	0,39%	0,37%	0,37%	0,31%	0,29%	0,29%	0,27%
%ÎS din PIB	0,77%	0,55%	0,49%	0,40%	0,04%	0,38%	0,36%

Situația principalelor capitole bugetare privind învățământul superior, în perioada 2008-2014 (Sursa: CNFIS, INS Tempo, prelucrare proprie)

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

În condițiile în care, traversând chiar o perioadă dificilă din punct de vedere economic, PIB-ul României a crescut cu **32,57%** în perioada **2008-2014**, finanțarea învățământului superior din bugetul de stat a scăzut cu **38,96%**. Prin urmare, strategia adoptată de Guvernul României în privința finanțării învățământului superior este cel puțin injustă. Educația, în speță învățământul superior românesc, a pierdut cel puțin **1.520.130.000 lei**, dacă ne referim strict la date.

De asemenea, ponderea din PIB alocată învățământului superior a scăzut de la **0,77%** (2008), la **0,36%** (2014), scăderea fiind de **53,96%**. De asemenea, procentul alocat din PIB pentru finanțarea de bază a scăzut cu **30,75%**, de la **0,39%** la **0,27%**. Serviciile sociale acordate studenților reprezintă doar **0,069% din PIB**, în timp ce investițiile au scăzut la doar **0,013% din PIB**.

Finanțarea învățământului superior a reprezentat în **2014**, doar **0,36% din PIB**. Dacă indexăm cu inflația această sumă și raportăm diferența între suma reală și cea proiectată prin calculele noastre, va rezulta o diferență de **2.976.392.000 lei**, reprezentând **0,44% din PIB**-ul pe anul **2014**. Prin urmare, bugetul învățământului superior ar trebui să fie cel puțin de **0,8% din PIB**, un procent rezonabil pentru un stat care a avut o creștere economică constantă în ultimii trei, de regulă de peste **3%**. Suma ar trebui să cuprindă și actualizările generate de creșterea veniturii personalului didactic și auxiliar din învățământ, fapt care ar genera o creștere totală de **0,46% din PIB**.

Mii lei	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ÎS (Finanțarea Învățământul superior din bugetul de stat)	3901950	2893030	2502940	2238600	229710	2251360	2381820
ÎS conform inflației	3901950	4208253	4443494	4714103	4987049	5153118	5358212
% ÎS conform inflației - ÎS real	N/A	31,25%	43,67%	52,51%	95,39%	56,31%	55,55%
Diferență ÎS conform inflației - ÎS real	N/A	1315223	1940554	2475503	4757339	2901758	2976392
% Diferență ÎS conform inflației - ÎS real din PIB	N/A	0,25%	0,38%	0,44%	0,81%	0,49%	0,44%

Evoluția finanțării învățământului superior în perioada 2008-2014 (Sursa: CNFIS, INS Tempo, prelucrare proprie)

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro

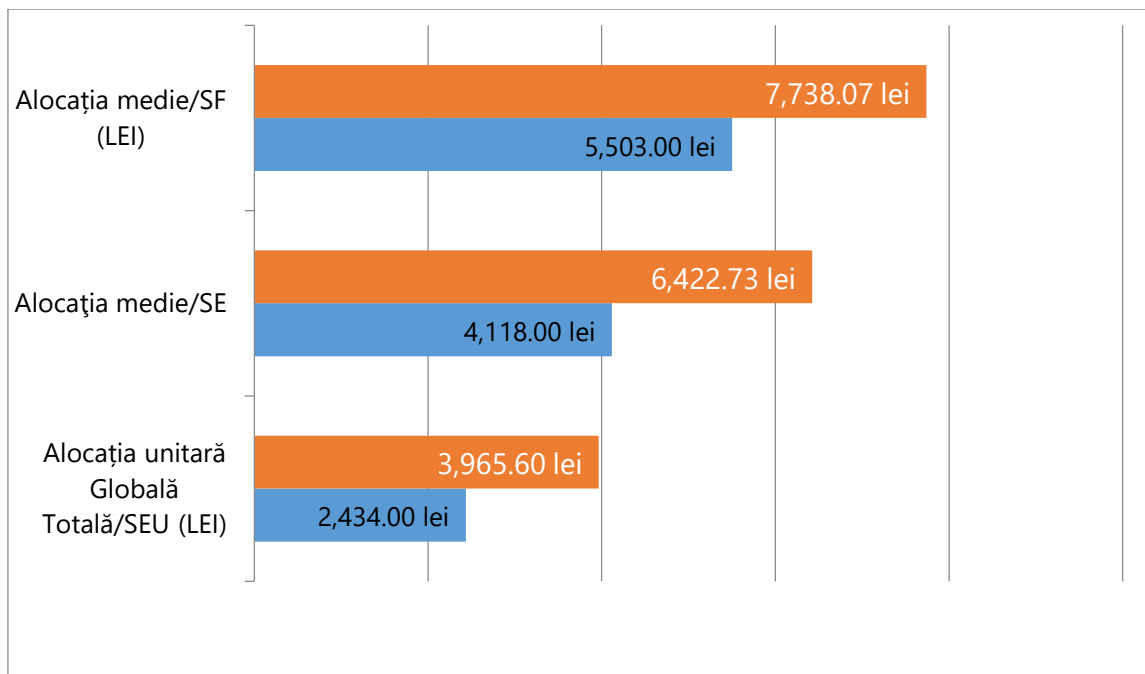
office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

Diferențele între sumele alocate în 2014 (albastru) și cele proiectate prin calcule proprii (vișiniu) în 2015
 (Sursa: CNFIS, INS Tempo, prelucrare proprie)¹

Tabere studențești

În conformitate cu art. 12, alin. (3) din Legea Educației Naționale, „Statul acordă premii, burse, locuri în tabere și alte asemenea stimulente elevilor și studenților cu performanțe școlare și universitare, precum și cu rezultate remarcabile în educația și formarea lor profesională sau în activități culturale și sportive.”

În prezent, Ministerul Tineretului și Sportului alocă un număr de **6000 de locuri** în tabere pentru studenți, exclusiv în perioada estivală, prin Programul Național „Tabere Studențești”. Pentru aceste locuri, MTS plătește câte **100 lei** pentru fiecare din cele cinci zile, efortul bugetar fiind estimat la suma de **3.000.000 de lei**.

Având în vedere cele menționate mai sus, precum și importanța recreerii studenților în perioada vacanțelor, **ANOSR propune creșterea numărului de zile în tabără de la cinci la șapte, precum și suplimentarea numărului total de locuri cu încă 1000**, numărul total fiind și așa insuficient pentru a acoperi numărul total de cereri eligibile. În total, suma necesară pentru acest deziderat reprezintă **1.900.000 lei**, reprezentând **0,0002% din PIB**.

ANOSR a demonstrat, prin taberele organizate pentru studenții proveniți din medii dezavantajate, importanța acestora, fiind una din principalele modalități de recompensare și de stimulare a performanței studenților din România.

¹ SF – student fizic, SE – student echivalent, SEU – student echivalent unitar

Cercetarea științifică

În ceea ce privește cercetarea, dezvoltarea și inovarea științifică, România are o strategie multianuală. A existat un ciclu de politici publice în acest domeniu între 2007 și 2013. Subsecvent, pentru perioada 2014-2020 a fost elaborată o nouă strategie, aflată în acord cu documentele programatice și proiectele desfășurate la nivelul Uniunii Europene în acest domeniu (Europa 2020: O uniune a inovării și Orizont 2020).

Implementarea acestei strategii se realizează în special prin *Planul național de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2014-2020 (PNCDI 3)*. Strategia mai sus menționată susține că „*juducând după standardele internaționale, dar și după nevoile interne, România nu are destui cercetători. Lipsește masa critică de resurse umane pentru dezvoltarea unor domenii promițătoare și, în mod special, pentru cercetarea și inovarea interdisciplinară*”. De asemenea, „*numărul de cercetători din mediul de afaceri este în scădere, iar marile companii cu filiale în România se arată reticente în privința dezvoltării unor centre de cercetare locale și a încadrării activităților specifice ca activități de cercetare-dezvoltare*”.

Strategia CDI 2014-2020 menționează că „*în cifre absolute, în România se cheltuiește pentru cercetare și dezvoltare, pe cap de locuitor, de aproape 20 de ori mai puțin decât media europeană*”. Concluzia nu poate fi decât că „*în aceste condiții, inovarea nu reprezintă un factor central al dezvoltării economice și sociale în România*”.

În 2014, conform unui studiu *European Research Area*, România era pe ultimul loc din Europa într-un clasament care cuantifica inovarea (nota 2,04 din 10, media EU-28: 5,55). România se remarcă în același studiu printr-un număr mare de angajați bine pregătiți în industrii de vârf (RO: 6,58, EU-28: 6,65), exporturi de producție medium și high-tech (RO: 6,16, EU-28: 6,58) și numărul mare de noi absolvenți ai școlii doctorale (RO=EU-28: 5,81).

La polul opus, România se află pe ultimul loc sau în coada clasamentului european în ceea ce privește colaborarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (IMM) inovative între ele (RO: 0, EU-28: 4,21), implementarea unor produse/procese inovative de către IMM-uri (RO: 0, EU-28: 4,31), inovarea cu mijloace proprii a IMM-urilor (RO: 0,012, EU-28: 5,13), vânzarea și introducerea pe piață a unor produse inovative (RO: 0,029, EU-28: 4,88), numărul de studenți doctoranzi non-EU (RO: 0,059, EU-28: 7,71), respectiv numărul de articole publicate în colaborare cu parteneri internaționali (RO: 0,079, EU-28: 1,75).

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

	România	Uniunea Europeană	Poziție în cadrul UE
Alocarea bugetară pentru CDI (2012)	290,5 mil. E	90.670,3 mil. E	20
Alocarea bugetară pentru CDI/capita (2012)	14,5 E	178,6 E	27
Alocarea bugetară pentru CDI din PIB (2012)	0,2%	0,7%	27
Alocarea pentru CDI din bugetul național (2012)	0,6%	1,4%	25
Numărul de cercetători la mia de locuitori (2011)	2,6‰	10,6‰	28
Procentul de studenți doctoranzi non-EU din total	2,1%	24,2%	20
Procentul de studenți doctoranzi non-EU din total	2,1%	24,2%	20

Indicatori comparative România/Uniunea Europeană cu privire la domeniul Cercetare – Dezvoltare Inovare (Sursa: Eurostat, OECD)

Strategia CDI 2014-2020 prevede și alocările din buget care ar trebui să fie respectate anual de către Guvernul României. În anul 2015, pentru acest domeniu trebuia alocat 0,56% din PIB. În schimb, conform declarațiilor ministrului educației și cercetării științifice, au fost alocate sume reprezentând doar 0,34% din PIB. Pentru anul 2016, strategia prevede alocarea unui buget reprezentând 0,57% din PIB. Având în vedere decalajele menționate anterior față de statele membre UE, considerăm necesar creșterea cu minim 0,23% din PIB față de anul 2015 a bugetului alocat cercetării, dezvoltării și inovării.

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

Propuneri și concluzii

Sistemul educațional românesc se află de mai mulți ani în derivă din cauza subfinanțării. Învățământul superior suferă din multiple cauze, iar decidenții se încapățânează an după an să refuze o creștere veritabilă a bugetului alocat pentru acest domeniu. Am demonstrat în paginile de sus că începând cu anul 2008, România s-a deconectat, din punct de vedere al alocărilor bugetare, de la Spațiul European al Învățământului Superior.

Decalajele produse între universitățile românești și cele din majoritatea statelor europene în perioada 2008-2015 sunt semnificative, fie și doar dacă ne uităm la cifrele asumate de țara noastră în strategia *Europa 2020*. Cercetarea românească se află la pământ, în special legătura cu mediul privat, fapt care a fost mușamalizat la nivelul opiniei publice prin afilierea la organisme internaționale precum CERN și prin proiectul laserului de la Măgurele.

Alocările bugetare, raportate la Produsul Intern Brut, a scăzut permanent în mod real, România fiind pe ultimul loc, cu excepția Bulgariei, între statele membre ale Uniunii Europene. Faptul că țara noastră a trecut printr-o criză financiară, fenomen resimțit de altfel de toate statele de pe continent și nu numai, nu mai poate trece drept o scuză, având în vedere că un număr semnificativ de state care a înregistrat un regres în ceea ce privește procentul din PIB înscris în bugetul național, nu au operat tăieri bugetare de amplitudinea celor din România.

În plus, creșterea economică din perioada 2012-2015, mult promovată de Guvernul României, nu s-a reflectat în bugetul educației. Angajamentele financiare cu partenerii externi au ajuns la final, fapt care ar putea duce la o creștere a bugetului educației. Din păcate, constatăm cu regret faptul că nici până astăzi clasa politică românească nu a trecut examenul de maturitate în ceea ce privește responsabilitatea pentru educație!

De-a lungul anilor, au fost mai multe încercări prin care s-a încercat schimbarea paradigmei asupra învățământului românesc. Anul 2008 a fost cel mai fructuos din acest punct de vedere. *Pactul Național pentru Educație*, o inițiativă laudabilă, s-a transformat într-un act al rușinii, având în vedere că a fost asumat de toate partidele politice prezente în Parlamentul României la acel moment și nerespectat. Mulți dintre liderii politici de atunci continuă să fie o prezență activă în spațiul public. Totuși, educația nu a continuat să reprezinte o prioritate pentru aceștia.

Asumările luate prin felurite strategii și documente nu au nicio acoperire în realitate. Facem referire la acestea pentru a atrage încă o dată atenția că ele sunt elaborate fără o consultare reală a tuturor partenerilor de dialog. Chiar în comparație, cifrele vehiculate de acestea diferă, nu cu puțin, de cele mai multe ori deși vizează aceleași capitole bugetare.

Scăderea demografică, problemele de acces și echitate, abandonul universitar și numărul tot mai mic de absolvenți de liceu fără diplomă de Bacalaureat tind să afecteze tot mai mult stabilitatea, și așa șubredă, a sistemului de învățământ superior din România. În lipsa unei finanțări adecvate, orice reforme structurale sunt blocate. Beneficiile pe care universitățile le pot aduce societății sunt trecute în plan secundar, existând tot mai multe indicii că și în țara noastră se dorește o viziune mercantilistă asupra educației.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro
 office@anosr.ro
 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Propunerile pe care Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România le face către Guvernul României, Parlamentul României și Administrației Prezidențiale, vizează o întoarcere măcar simbolică la bugetul alocat educației în 2008, ultimul an în care țara noastră s-a aflat pe o traiectorie ascendentă din acest punct de vedere, în condițiile în care și atunci dezvoltarea sistemului educațional se făcea cu „frâna de mână trasă”.

Apelul nostru se adresează însă tuturor celor care își doresc un învățământ superior de calitate în țara noastră. Progresul la care cetățenii României tânjesc nu poate fi realizat decât cu oameni educați și cu buni profesioniști. În condițiile de față, eforturile cadrelor didactice și abnegația anumitor studenți reușesc să străpungă ceața care s-a lăsat peste universitățile românești. Aportul lor la dezvoltarea sistemului este lăudabil, dar insuficient.

Propunerile noastre din punct de vedere al finanțării învățământului superior sunt următoarele:

- alocarea a cel puțin 6% din Produsul Intern Brut pentru educație, conform art. 8 din Legea Educației Naționale nr. 1/2011;
- creștere a procentului din Produsul Intern Brut pentru învățământ superior până în jurul valorilor de 0,82-1% (de la aproximativ 0,36-0,4% în prezent);
- creșterea finanțării de bază a instituțiilor de învățământ superior cu cel puțin 2.131.797.860 lei (119%), de la 1.947.300.000 lei în anul 2014 până la 3.699.389.352 lei (de la o valoare medie de 2434 lei/student bugetat/an în anul 2014 până la cel puțin 3965,6 lei/student bugetat/an);
- creștere a fondului de investiții din învățământul superior cu 824% față de anul 2014;
- creșterea subvenției pentru transportul în comun cu cel puțin 36,8 lei/student bugetat/an (34%), de la 99,1 lei/student bugetat/an până la cel puțin 135,9 lei/student bugetat/an, suma totală alocată urmând să crească de la 30.413.889 lei în anul 2014 până la 40.891.489 lei;
- acordarea de reduceri de 50% pentru studenți pentru toate tipurile de trenuri și pentru un număr nelimitat de călătorii (eliminarea restricțiilor „carnetului de cupoane”);
- creșterea subvenției cămine-cantine cu cel puțin 252% față de anul 2014, de la 1324,95 lei/student bugetat/an până la cel puțin 4078,45 lei/student bugetat/an, totalizând o creștere de 336.010.545 lei, de la 129.548.489 lei (nivelul anului 2014), la 455.559.034 lei;
- creșterea fondului de burse cu cel puțin 37% față de anul 2014, de la un total alocat de 168.391.050 lei în 2014 până la 230.159.237 lei și impunerea unui procent minim de 30% din totalul fondului de burse ce să fie alocat către bursele sociale;
- creșterea bugetului Programului Național „Tabere Studentești” cu cel puțin 63% față de anul 2015, prin prelungirea duratei unei serii de tabără de la 5 la 7 zile

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

și prin creșterea numărului de locuri cu cel puțin încă 1000 (de la 6000 de locuri alocate până la cel puțin 7000 de locuri);

- alocarea specifică de fonduri din bugetul de stat pentru anul 2016 pentru planurile de acțiune aferente Strategiei Naționale pentru Tineret 2015;
- finanțarea universităților în anul 2016 în funcție de indicatorii de performanță stabiliți de CNFIS;
- alocarea finanțării corespunzătoare pentru cercetare, cel puțin respectând Strategia Națională pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare (minim 0,56% din PIB);
- punerea în funcțiune de urgență a Registrului Matricol Unic, pentru a putea beneficia de o colectare de date eficientă și transparentă.

	Alocare bugetare 2014	Propunere ANOSR pentru anul 2016	Creștere procentuală față de anul 2014	Diferență propunere ANOSR 2016- alocare 2014	%PIB al propunerii pentru anul 2016
Total finanțare de bază (FB)	1787860000	3919657860	119%	2131797860	0,32%
Investiții	84700000	782 710 060	824%	69801060	0,10%
Subvenția pentru transportul în comun	30413889	40891489	34%	10477600	0,0015%
Cămine-cantine	129548489	455559034	252%	326010545	0,048%
Burse	168 391 050	230159237	37%	61768187	0,009%
Tabere studențești	3000000	4900000	63%	1900000	0,0002%
Total creșteri din PIB	0,4787%				
Total finanțare buget (ÎS)	2381820000	7854110290	230%	5472290290	0,82%

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Bibliografie

1. Avdic, Daniel; Gartell, Marie. 2015. „Working while studying? Student aid design and socioeconomic achievement disparities in higher education”, în *Labour Economics*, vol. 33, p. 26-40
2. ANOSR. 2009. *Studiu „Coșul zilnic” necesar pentru supraviețuirea unui student în România*
3. ANOSR. 2010. *Studiu cu privire la „Statutul Social al Studentului din România 2010”*
4. ANOSR. 2011a. *Politica ANOSR în ceea ce privește dimensiunea socială a educației*
5. ANOSR. 2011b. *Nevoile sociale ale studenților din România – o prioritate ce necesită soluții*
6. ANOSR. 2012. *Dimensiunea Socială a Educației – Servicii de suport pentru studenți. Perspectiva studenților*
7. ANOSR. 2013. *Responsabilitate pentru Educație!*
8. ANOSR. 2014a. *Sistemul de acordare a burselor. Perspectiva ANOSR*
9. ANOSR. 2014b. *Taxe în învățământului gratuit 2014*
10. ANOSR. 2015. *Raportul național de implementare a Statutului Studentului 2014*
11. Callender, Claire și Little, Brenda. 2015. „The hidden benefits of part-time higher education study to working practices: is there a case for making them more visible?”, în *Journal of Education and Work*, vol. 28, nr. 3, p. 250-272: Routledge. Taylor & Francis Group
12. CNFIS, UEFISCDI. 2013. *Raport public anual – 2012. Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun*
13. CNFIS, UEFISCDI. 2014. *Raport public anual – 2013. Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun*
14. CNFIS, UEFISCDI. 2015. *Raport public anual – 2014. Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun*
15. ESU. 2009. *Ghid privind echitatea. Care este contribuția organizațiilor studențești la acordarea de șanse egale în învățământul superior*
16. ESU. 2012. *Statement on Commodification of Higher Education*
17. ESU. 2013a. *Compendium on financing of Higher Education*
18. ESU. 2013b. *Financing the Students' Future: Action Toolkit*
19. ESU. 2013c. *Network of Experts on Student Support in Europe. Review of Country Information Templates*
20. ESU. 2013d. *Policy paper on public responsibility, governance and financing of higher education*
21. EUROSTUDENT III.2008. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe (2005-2008)*, Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag
22. EUROSTUDENTIV. 2010. *Condiții economice sociale și mobilitatea internațională a studenților din România*, București: Institutul de Științe ale Educației
23. EUROSTUDENT IV.2011. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe (2008-2011)*, Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag
24. EUROSTUDENT V.2015. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe (2012-2015)*, Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag
25. EURYDICE. 2011. *Modernizarea învățământului superior în Europa: Finanțare și dimensiune socială*
26. EURYDICE. 2012. *Date cheie privind educația în Europa 2012*
27. EURYDICE. 2013. *Funding of Education in Europe. The Impact of the Economic Crisis*
28. EURYDICE. 2014. *National Student Fee and Support Systems in European Higher Education*

ANOSR este membru în:

European Students' Union

Consiliul Tineretului din România

Alianța pentru o Românie Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
 camera 12-13, sector 1,
 București, 010223

29. EACEA. 2012. *Spațiul European al Învățământului Superior în 2012: Procesul Bologna. Raport de implementare*
30. EQUINET. 2010. *Evolving diversity. An overview of equitable access to HE in Europe*: EMON Network
31. Riiheläinen, Jari Matti. 2012. *Government Education Expenditure in the European Union during the Economic Crisis (2008-2011)*, Bruxelles: EACEA
32. Bruce Johnstone, Donald. 2008. „The Fragile College or University: An International Perspective on the Financial Fragility of Institutions and Systems”, în *Turn around: Leading Stressed Colleges and Universities to Excellence*, Baltimore: The John Jopkins University Press
33. Bruce Johnstone, Donald. 2010. „Financing Higher Education: Who Pays and Other Issues” în *The American University in the 21 Century: Social, Political, and Economic Challenges*, Baltimore: The John Jopkins University Press
34. Bruce Johnstone, Donald. 2009. „Worldwide Trends in Financing Higher Education: A Conceptual Framework” în *Financing Higher Education: Access and Equity*, editată de Jane Knight, Buffalo: Sense Publishers
35. Curaj, Adrian; Scott, Peter; Vlăsceanu, Lazăr; Wilson, Lesley; 2012. *European Higher Education at the Crossroads. Between the Bologna Process and National Reforms*, vol. 1 și 2: Springer Science
36. Curaj, Adrian; Deca, Ligia; Polak-Eglei, Eva; Salmi, Jamil. 2015. *Higher Education Reforms in Romania. Between the Bologna Process and National Challenges*, Springer Open
37. Demange, Gabrielle; Fenge, Robert; Uebelmesser, Silke. 2014. „Financing Higher Education in a mobile world”, în *Journal of Public Economy Theory*, vol. 16, nr. 3, p. 343-371: Wiley Periodicals Inc.
38. Hatos, Adrian. 2014. „Serving the New Class: The Dynamics of Educational Transitions for Romanian Adults Born Before 1985 During Communism and Afterwards”, în *Social Indicators Research*, vol. 119, nr. 3, p. 1699-1729: Springer Olanda
39. Halász, Gábor. 2015. „Education and Social Transformation in Central and Eastern Europe”, în *European Journal of Education*, vol. 50, nr. 3: European Institute of Education and Social Policy, Wiley
40. Hoareau Cecile; Ritzen, Joși Marcon, Gabriele. 2013. „Higher education and economic innovation, a comparison of European countries”, în *IZA Journal of European Labor Studies*: Springer Open
41. Ilie, Gabriela. 2013. „Finanțarea învățământului superior din Europa în contextul crizei economice”, în *Revista română de sociologie*, serie nouă, anul XXIV, nr. 5-6, p. 476-481, București
42. Levy, C. Daniel. 2013. „The Decline of Private Higher Education”, în *Higher Education Policy*, nr. 26, p. 25-42: Palgrave Macmillan
43. Lungu, Camelia Iuliana; Caraiani, Chirața; Dascălu, Cornelia. 2013. „Educația pentru sustenabilitate – premisă a competitivității economice post-criză cu inferențe posibile pentru România”, în *Economie teoretică și aplicată*, vol. XX, nr. 5 (582), p. 49-68, București: Asociația Generală a Economistilor din România (AGER)
44. OECD. 2012. *Education at a glance. OECD Indicators*
45. OECD. 2013. *Education at a glance. OECD Indicators*
46. OECD. 2014. *Education at a glance. OECD Indicators*
47. OECD, 2015. *OECD Skills Outlook 2015*
48. Puuka, Janna; Dubarle, Patrick; Goddard, John; Hazelkorn; Kuczera Malgorzata. 2012. *Higher Education in Regional and City Development: Wroclaw, Poland*: OECD Publishing

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

49. Pricopie, Remus; Frunzaru, Valeria; Corbu, Nicoleta; Ivan, Loredana; Bârgăoanu, Alina. 2011, *Acces și echitate în învățământul superior din România. Dialog cu elevii și studenții*, București: Comunicare.ro
50. Perez, David M. Callejo; Ode, Joshua. 2013. *Stewardship of Higher Education: Re-imagining the Role of Education and Wellness on Community Impact*, Rotterdam: Sense Publishers
51. Taplin, Ross H. ; Kerr, Rosemary; Brown, Alistair M. 2013. „Who pays for blended learning? A cost–benefit analysis”, în *The Internet and Higher Education*, vol 18, p. 61-68
52. UEFISCDI. 2015a. *Politici publice privind echitatea în învățământul superior . Direcții strategice și soluții*
53. UEFISCDI. 2015b. *Politici publice privind echitatea în învățământul superior. Studii de impact*
54. Vlăsceanu, Lazăr; Grünberg, Laura. 2008. *Demographics and Higher Education in Europe. Institutional Perspectives*, Cluj-Napoca: UNESCO-CEPES, Presa Universitară Clujeană

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223